

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 — —
Helyben házhoz hordva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 12 frt — kr.
 Negyedévre . . . 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.
 A szerkesztőség kérésekre visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes szám ára 4kr.

NAGYVÁRAD, márczius 5.

A társadalom feladata.

Hát még most sem okult a magyar? Még mindig azt hiszi, hogy folytathat gravaminális politikát, hogy van ideje hónapokig elvitáznai a törvény betűje lelt, hogy az a földolog, kinek fütyöl a rigó, majd csak jórafordul minden, csak a jussát ne hagyja. Az egyik benne ül a hivatalban és körömszakadtig kapaszkodik hozzá, a másik meg bosszantja akárki fizeti is meg az árát.

Ha akad okos ember, a ki módot nyújt a jog megvédése mellett a formások gyors elintézésére, azt még meg is éljenzik, de nem követik, mert nem is sejtik, hogy mindazok a dolgok, a melyekkel eddig bibelődtek, a kor igazi követelményei előtt lényegtelen névlegességek süllyednek, hogy itt nem lehet már taktikázni és apró privát passzióknak élni, hanem, hogy össze kell fogni mindenkinnek, a ki még magyar és nem lett még internacionális kufárrá, tenni kell gyorsan, biztos és erős kézzel, határozott elvek alapján, hátsó gondolat és mellékérdekek nélkül. Szánálni kell az állapotokat, megnyugtatni a kiszarolt és félrevezetett népet, biztosítani a megélhetést és a haladást, ha nem akarjuk azt, hogy a milléniumi ünnepek cifra finaléja legyen egy pusztuló nép tragédiájának.

Itt tenni kell, még pedig gyorsan. De hát mit? Hisz a rendes út el van torlaszolva előttünk, azt egy, a közérdektől

teljesen elszakadt, saját hatalmától és az örökös körforgástól megszédült csoport tartja megcsúszva. Hát természetesen azt, a mit elleneink, a nemzetközileg szervezkedett nagytőke és a szocialisták tettek, t. i. egyesülni és szervezkedni. De nemcsak akadémiákon, hogy eljárógassunk a gyűlésekre sopánkodni, hanem, hogy komoly munkához lássunk és akaratainkat érvényesítsük, hiszen egy nemzet sorsáról van szó.

Ha az üzér tudott szervezkedni s ez által urává lett a világnak, a munkás tudott egyesülni és ma már réme az emberiségnek, *mért ne tudna a tisztesség, nagy erkölcsi és szellemi sullyal bíró, állandó honos és főként hazafias elem is szövetkezni.*

És ez most már muszáj, hic Rhodus hic salta. Választani kell, vagy igaz ősi erélylyel megvédeni Magyarországot, vagy török fatalizmussal várni, hogy rombolja majd össze a Dózsa hada ezt az idegenek által kiszarolt, de jobb sorsra méltó nemzetet. Segíteni kell, de mivel a politikai út el van zárva, segítsünk *társadalmi úton, ugyanis mindig csak a társadalom csinálta a nagy dolgokat.*

Mozduljon meg az a társadalom, a mely eddig aludt, a mely türte, hogy azok intézzék sorsát, a kiknek legkevesebb joguk van hozzá. Lássuk be valahára, hogy a kicsinyes politikai cselszövényektől nem várhatunk semmit, hogy magunknak kell a száguldó fogat gyeplüit kezünkbe ragadnunk, ha megakarjuk menteni a felfordulástól. Álljanak össze

a közrend, a béke, a szolid vagyon s a becsületes keresetmód emberei, vessék latba szellemi és erkölcsi súlyukat, határozzák meg az irányt és cselekedjenek a helyzet által követelt kitartó erélylyel és nagy missziójuk teljes öntudatával. Alakuljon meg valahára **a magyar hazafiak ligája**, a mely még megmentheti azt, a mi veszni indult. Ur és polgár, honorácior és telkesgazda, szóval mindaz, a ki nem részese, sem a nagy Panamának, sem a szocializmusnak; álljon össze és küzdjön vállvetve azért, a mi legkedvesebb: a hazáért, a családi tűzhely boldogságáért és a tisztességért, a melyet rongyokba tép a piszkos önzés. Hiszen szereti a magyar látszólagos közönye daczára még ma is a hazáját.

Legelső feladat *megmenteni a magyar földet*, a mely egyiránt táplál mindnyájunkat, birtokost, iparost, munkást még az üzért is. Ez ma nem egyszerű gazdasági feladat, hanem elvi jelentőségű szocialis és nemzeti kérdés. Ha a föld nem jövedelmez, a birtokos nem fizetheti a munkást s az ma már félrevezetve lázong, nincs akkor az iparos- és boltosnak sem jövedelme, de még az üzérkedés is fennakad. Ez a helyzet kulcsa, ezen kell segíteni, ha azt nem tesszük, csinálhatunk külön vámterületet, külön bankot stbit, az mind nem fog segíteni, ha egyszer az alap megingott. Ha a külön vámterületen például épp úgy fog az idegen érdek a mi kárunkra érvényesülni, mint mikor az osztrák ipar nyomott, nem lesz a forrongás oka elhárítva, a mely-

A „TISZÁNTÚL” TARCZAJA.

A z i g a z i.

Irta: Prigl Olga.

Óreg Gazsóné rendesen megszokta kérdezni a fiától ha az hazajött valahonnan:

— No beszélj el, micsoda szép uri népekkel voltál együtt megint?

Visszafojtja a lélegzetét is, ugy hallgatja. Csak a feje jár utána, meg a szája, — önkénytelen s a hogy szívével, lelkével odafigyel, hát akaratlan is megmozdul a keze, utánozza Pali gesztusait:

— Pezsgőt ittunk, fehér keztüis inasok szolgáltak fel . . . A háziur maga kínálhatta a legfinomabb szivarjait s a kisasszonyok, — ki sem lehet mondani, hogy milyen kedvesek voltak.

— Tán agyon is táncoltad magadat, — fedi meg gyöngéden az anyja, tapogatva a meglágyult manzsettát, gallért, miket Gazsó Pál gyors egymásutánban dobál magáról. Aztán csak elrakosgatja lábujjhegyen, hogy fel ne ébressze a fiát, a ki immár édesen elszunyadt a tulajdon keze fosztotta puha pehely-vánkosain. Óvatosan még egyszer megigazítja a

tiszta, vasalt függönyöket, nehogy a világosság idejekorán belopózkodjék s míg halkan, vigyázva beteszi az ajtót el is dicsekszik rögtön a kicsi eselédleányoknak:

— No kimulatatta magát megint a nagyságos ur . . .

— Tán bizony a kézfogója volt meg, — mondja az.

Óreg Gazsóné mosolygott. No nem tudhatja az ilyen népség, hogy az uraknál nem szokás olyan korán megházasodni. Az ő finom, tanult fia meg sokkal is okosabb, minthogy hazahozza az el-ő kakukvirágot, a ki legelőbb az utjába vetődik.

Még megtoldta Erzsit azt a mit az előbb kezdett:

— Igen, hogy ugy mondják, — a Katika kisasszonyt veszi el a kasznáréktól . . .

De fel is pattant erre Gazsóné:

— Hogy még ilyet hallott volna a világ! — az ő fia, a ki után valóságos uri kisasszonyok, nagyságos és méltóságos bárónék leányai bolondulnak s elvegyen egy innen-onnan kerültet, a ki fizetésért ütögeti a zongorát s a gyerekeket fésülgeti minden nap, no . . .

Csupa piros volt a haragtól a nagyasszony pufók gömbölyü képe s szinte reszketett keze a tejes szilkén, melyről a sűrűjét szedegette.

A tyúkoknak szórt ki egy csomó tengerit, mert hogy igen lármáztak azok s még fel találják költeni a nagyságos urat.

Pedig ébren volt már Gazsó Pali, az a hirtelen elszunnyadás nem tartott sokáig. Csak-hogy épen behunyta a szemét, de akár csukta, le a pilláit, akár nyitott szemmel bámolt a szoba szögletébe, — a lelke ott járt a bódító édes világban, suhogó selyem-ruhás asszonyok, karsu, szép leányok imbolygó, édes alakjai körül. A finom parfümjöket érezte arcán, a kezén s míg zsibbadt tagjait egyengette, egyszer csak észébe jutott a naivsága, a buta együgyü felfogása, mikor még irtózott attól a társaságtól. Azokat az időnkint rávetett mosolygásokat hogy is tudta félremagyarázni gunynak, lenézésnek, — mikor csak biztatás volt az egész. Hát persze, de a gyerek-cserével nem értette, el s futott közülök. Elkerülte, ha véletlen meglátta őket valahol s még a gondolatából is kiharcolta, a hol egyedül Katinka kisasszony volt az ur, a mindenség. A szelid, szőke Katinka kisasszony, a kivel órák hosszágig elverselegettek s azon mulattak, hogy felül liciztálják egymást, — ki tud többet. A balladák kezdtek előbb; versenyt bírálgatták benne a rimeket, a verslábakat, mint két diák a ki a legközelebbi vizsgáira készül. Utóbb rátértek

FELHÍVÁS!

Telephon összeköttetés!

A t. közönségnek érdekében van ugy az *olcsóság* mint a *legújabb divat tekintetében* szükséglete beszerzése előtt a tavaszi újdonságokat *kalapok, nyakkendő és cipőkben*

REICHARD

árúházában megtekinteni Nagyvárad Fő-utca, Orsolya-zárda épület.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

nek igen komoly előhírnökei mindenütt felütötték a fejüket és rendkívül gyors térhódításával tesznek tanuságot.

Nem azt mondjuk ezzel, hogy jogainkat adjuk fel, hanem azt, hogy ezen papíron levő jogok fentartása még nem elég, hanem hogy e mellett még tenni kell, még pedig gyorsan és határozottan. Életbevágó tettekre van szükség, a melyeknek hatása azonnal érezhető, amelyek biztosítják a föld jövedelmezőségét, megkönnyebülést és megnyugtatást szereznek. Ki kell irtani a korrupciót, meg kell szüntetni a nép kizsárolását. Helyre kell állítani azt a jólétet, a mely oly sokáig tartotta magát s a melyet csak annyi merénylet után sikerült agyonütni. Ennyi az egész. Az eszközök fölött már annyit és olyan szakértelemmel irtak és gondolkodtak, hogy a tett pillanatában azonnal szakértelemmel tudták alkalmazni az eszközöket.

Csak annak a módját kell megtalálni, miként lehessen felébreszteni a közszellemet. Arra csak egy mód van, ha *leplezetlenül fellárjuk a veszély nagyságát* és közelségét, de kimutatjuk egyszermind azt is, hogy *van miért tenni*, fáradni és akarni, mert a közeljólétet, az ország felvirágzását és meglegedését lehet biztosítani s az erre szolgáló eszközöket kell megjelölnünk. Ha ezek nevében hívjuk fel a közrend és közérkölcse embereit, szövetkezni, tenni és lelkesedni fognak azok, ha van még életerő a magyarban. *Nem pártot kell itt alakítani*, mert hisz minden párt önző, önczélnek tekinti magát, látjuk azt is hova vezet a párturalom, hanem egy olyan *nagy szövetséget*, a mely nem nyereszkedni, uralkodni és hivalkodni vágyik, hanem csak a közérdeket tartja szem előtt, a mely tenni akar a haza és az övéért. Mihelyt a lelkesedés első hangja megcsendül, a melyet, fájdalom, már oly régen nem hallottunk, mihelyt lebirjuk rázni a lemondás és reménytelenség békóit, kiszabadul a magyar génius börtönéből, felébreszti ezt a szunyadó nemzedéket és nagy alkotásokat

teremt még a romhalmaz közepette is. Mert hatalmas rugója van ennek a nemzetnek, csak hogy nehéz felhuzni, éles annak a szeme, mihelyt leteszi az idegen a pápaszemet és nagy a bölcsesége, méltóságteljes a higgadtsága a veszély közepette, csak hogy többnyire veszély után ébred, mert hatalmas optimizmusában nem akarja elhinni, hogy valaki rosszat akar, míg fegyverrel nem támad reá. De most már láthatjuk, hogy elleneinknél, a kik addig sanyargatták a népet, míg az kétségbeesésében saját hazája s annak a békéje ellen emeli anyagilkos kezét, a ki kész megtagadni azt, a mire Árpád óta oly büszke volt, hogy magyar, nem számíthatunk sem irgalomra sem kegyelemre. Hát kényszerítsük őket, nem az erőszak eszközeivel, hanem öntudatos fellépésünk tekintélyével, hazánkért való lelkesedésünk hatalmával arra, hogy a tisztesség útjára térjenek. Nem kell üldözni, nem a retorzió nemtelen eszközeivel élni, csak felismeri őket álcájuk alatt, ártalmatlanná tenni és arra kényszeríteni, hogy tehetségeiket nem a közjó ellen, hanem annak érdekében értékesítsék.

Félre a habozással, ismerjük fel a társadalomban rejlő erőt, gondoljuk meg, hogy azt a rengeteg pénzt, a miből most mások dözsoznak, mind a társadalom produkálta, hogy oly óriási az anyagi és szellemi munkaereje, hogy azzal a legvérmesebb képzeletet is fölülmulthatja, hogy a föld és emberekben rejlő erő, becsületesen felhasználva, nagy jólétet és műveltséget jelent, hogy a mostani szomorú állapotok helyett, pár évi komoly és becsületes munka után, irigylendő helyzetünk lehet. *Mert a földünk és népünk jobb, mint Európa bármely más országáé.* Lássunk hát hozzá, van mit remélni, van miért lelkesedni. A veszély meg itt van az ajtónk előtt, ez egyesíthetné a pártokra szakadt magyar, fellobbanthatná a lelkesedés szikráját, amely oly soká tud lappangni a hamu alatt, de ha lángra kap, alkotni is tud, mint a tatárjárás után. Lelkesüljünk hát vala-

hára, bizzunk a szebb jövőben s meg lesz az a szebb jövő, mert a társadalom olyan hatalom, hogy ha akar és tud lelkesülni, még a lehetetlent is lehetővé teszi. Nem kell ahhoz egyébb, csak az a szikra, a mely a szépet tud hevülni s az a jóakarát, a mely önzetlenül tud cselekedni.

Ma alakul meg városunkban a *»Nagyváradai Nemzetközi Szövetség«*. Ennek a szövetségnek céljai közelebb hozni egymáshoz a társadalmi osztályait, felvilágosítani a népet az izgatásokkal szemben, megvédeni a kis embereket, a munkásokat az elnyomás, a kizsákmányolás ellen és szolgálni mindenben és mindenütt a magyar nemzeti érdeket.

Vajjon ez lesz-e az a szövetség, melyre oly égető szükség lenne?

Az *»Országos Nemzeti Szövetség«* eddigi rövid élete után nem merjük még kimondani ezt a nagy szót. De azt konstatáljuk, hogy alapszabályaiban kifejezett célja nemes s ha azt csak részben is megvalósítja érdemes a jók hálijára és támogatására.

Nyelv provizórium.

A hivatalos *»Wiener Zeitung«* közli az új nyelvrendeleteket, melyek provizórius jelleggel lettek kiadva. E szerint a Csehországra vonatkozó nyelvrendeletek 18. §-a Morvaországra vonatkozók pedig 17 §-ból állanak.

Az új nyelvrendeletek szerint három zónára lesz felosztva Cseh- és Morvaország. Egészen német terület, egészen Cseh és vegyes. E szerint vagy német lesz a hivatalos nyelv, vagy Cseh, vagy mindkettő egyenlően. A vegyes jellegűt az állapítja meg, ha valamely községben a lakosság legalább $\frac{1}{4}$ része más nemzetiségű.

E rendelkezés csak ideiglenes, s végleges rendezést a birodalmi gyűlés végezné, amint a németek is kívánták.

A németek meg lehetnek elégedve a rendelkezéssel, de annál kevésbé a parlamenti többséget képező szlávok s így nem sok biztatást nyújt a márczius 21-ére egybehívott birodalmi

az ábrándos dolgokra, kis kurta szerelmi versikét is megkoczkáztatott a fiu, csak akkorát mint egy futó sóhajlás. Katika elpirult. Tavasz volt éppen s az almavirág hulló rózsaszínű levélkéi ép olyanok voltak, mint az űde, szemérmes arczocskája. Tovább verselt a fiu mind nagyobb tüzzel; zavartan ugrott fel Katika kisasszony s a kis lányokat kereste, a kik pedig ott játszottak ép a szemközti bokorban, nagy elégtelenséggel kinezva egy ártatlan cserebogarat.

— Ej, ej, — hajolt fölfejük, már hogy lehetnek maguk oly kegyetlenek!

Odahajolt Gázsó Pali is s észrevette-e Katika kisasszony vagy nem, — de bizony megcsókolta a kis rózsás föle-hegyét, a mely földe olyan édesen kunkorodott az a szép szöke haja.

— Legyen a feleségem, — suttogta először rím versláb nélkül, azonban máig se tudta biztosan, vajjon megvallotta-e azt Katika kisasszony? — Annyi bizonyos, hogy az óta más felé vitte sétálni a gyerekeket s két hosszú esztendő óta mindössze egyszer láthatta. Valamennyi bálon, koncerten. Pillanatra mintha találkozott volna tekintetük, de Pali ép akkor szöktött meg valaki. Nem is volt egy percnyi ideje, annyira elfoglalták. Hol az egyik szép asszony, hol a másik hívta magához s a karesu, finom kisasszonyok édes papái veregették a vállait. Szinte szédült, hogy annyira kitüntetik a szerencsének veszik ha közzéjük megy. Belepirult arca a dicsőségbe s szemei

csillogtak. Oh ezért az élvezetért százszoros köszönetet mondhat a kemény tanulásban eltöltött esztendőknél, a melyek fölemelték ide, erre a polczra, hol tenek szólíthatja az alispán fiát s bohókás, kacagató játékban fél óráig kezében tarthatja mágnás-kisasszonyok puha, fehér kacsóit. Sajnálta szegény Katikát, a ki egy apró asztalnál ült közel az ajtóhoz s le tudta olvasni a szép arczáról, mily unalmas lehet neki hallgatni a hosszú sovány segédjegyző bizonyára szint' oly esetlen bókjait. Elfelejtkezett róla utóbb, — s el mindenről. Kábult lett a karesu, finom tánczosnője röpködő, illatos csipkétől. Ez, ez lett az igazi, — ismételte magában most újra, mint azon a báli éjszakán s tovább füzte gondolatait:

— Nem hiányzik mellőle semmi, — előkelőség, pénz. Olyan, mint egy féltve nevelt büszke szép virág, aranyos állványon, drága, majolika vázában.

Sietve öltözött, mert hogy tíz órára elígérkezett s ép oda — hozzájok.

Könnyű, csengős száнка állott meg a ház előtt.

— Tehát még érte is küldtek!

Öreg Gázsóné tipegett be:

— A bundát is magadra vedd fiam! Csak siess, alig állnak már a lovak.

Elegánsul vetette magát az ülésbe Gázsó Pál. A drága, finom téli kabátja gallérját felgyűrte egész a füléig. Apró hópihék kavargtak a levegőben, tul az erdőn zuzmarásan borultak össze a fák gallyai. Futott, futott a

szánka, s Gázsó Pali szive annál sebesebben vert, mentől jobban közeledtek ahhoz a verandás kastélyszerű házhoz, honnan megszűre kihallatszott a zene.

Egy-egy édes akkordot fölkapott a szél s annak rythmusán tánczoltatta a hópihéket.

Az előszobában rázta le magáról Gázsó Pál a havat s egyedül, mert hogy a két inas bent volt elfoglalva. Jókedvű zsbongás hallatszék ki, s az ajtóhoz közel tisztán kivehető édes hang, mely belérezdült a Pali legtitkosabb szive rejtekébe.

A karesu, finom leány beszélt:

— De ha erővel azt akarják . . . S én most legalább századszorra mondom magának, hogy nem szeretem Gázsó Pali. De meg muszáj tenni. Mikor lesz még magából valami édes lelkem! Igen a felesége leszek Gázsó Palinak, s nem-e érdekesebb maga előtt is egy asszony...

Édes suttogásba fult a szava, s Gázsó Pál a mely idegesen zárta le magáról a havat, oly nyugodt flegmával gyűrte fel ismét a gallérját s vágott neki a keskeny taposott gyalogjárónak. Mire kifordult a kapun, megint fehér volt a kabátja s a szürön eső pelyhek mint a varázslatos királyfit, — eltakarták köd előtttem, köd utánam módjára.

. . . S a tanult okos Gázsó Pál aztán mégis Katikát a kakukvirágot vitte haza, a ki legelőbb az útjába vetődött.

gyűlés, a nemzetiségi harcok megszüntetésére és békés parlamenti munkára.

A csehkérdésből most már valószínűleg morva-kérdés lesz, mert az új rendelettel a morvák fognak veszíteni. A harc tehát ismét megújul.

Kormánypártilag Széll Kálmán ellen.

Nagyon jól tudjuk, hogy a liberális párt fennen hirdetett egysége régóta oda van. Klikkek csoportja az egész, egyik Bánffy, másik Tiszát vallja vezérének, a harmadik pedig az ugynevezett függetlenül gondolkodó mamelukok, kik Szilágyi, Széll, Andrássy és Csáky körül csoportosulnak. Ezek a fuzió emberei s a korrupció ellenségei, — ezek vannak sajnos, legkevésbé.

Eddig tagadták és gondosan titkolták ezt a szakadást, melyet növelt Rohonczy fellépése. Most már hírlapokban is felszínre jut.

Az »Országos Hírlap« — a Tiszacsoport közlönye — tegnapi számában »Bizantinizmus« cím alatt igen epésen támadja Széll Kálmánt és persifálja az ő tekintélyét:

»A Ház mai ülésében Rakovszky István felpanaszolta a Rábaszabályozás kölcsönének drágaságát, mire Széll Kálmán egy számokba vesző beszédet mondott a jelzálogbank eljárásáról. Eredeti lesz, ha az összes pénzintézetek és üzletek bent a parlamentben fogják ügyüket pertraktálni, mint azt Arányi tette tegnap s folytathatja holnap Brázay a fűszer és csemege-árukkal.

Széll Kálmán évtizedek óta meggyűjtött tekintélye nem kis dolog. Mikor hire ment, hogy ő beszél, akit a mai nemzedék még nem hallott beszélni, biztosra vette mindenki, hogy nagy, az országot mélyen érdeklő kérdés lehet az csak, mely őt a nagyság patinájával bevont politikust, szólásra készíti, tódultak a terembe s hallgatták kriptai csöndben, mint egykor Deákot.

Széll ugyan nem beszélt országot mozgó kérdésben, hanem a bankja rábaszabályozási kölcsön-ügyletét fejtegette.

Szóval: egy olyan felszólalás volt, mely (kivált az Arányi tegnapi beszéde után) helyen való lehetett s olyan tiszteletre méltó férfinak, mint Széll Kálmán, meglehet bocsátani.

De nem volt olyan dolog amin lelkesedni lehet. A Ház azonban mégis lelkesedett, halgatta kriptai csöndben, mély áhitattal, mint az emberi elme csudálatos revelációját és a végén megéljenezte. Őt-e, vagy a jelzálogbankot nem tudni.

Mindezt pedig érdemes külön felemlíteni, mert két tanúságot lehet belőle levonni.

Egy öröndeteset — hogy a tekintélyeket még nem döntötte le végképen a fin de siècle.

És egy szomorut, hogy a bizantinizmus annyira halad, hogy ha egyszer Széll Kálmán egy nemzeti ügyben való felszólalásra határozza el magát, azt már bizonyosan csak földre borulva lesz lehetséges meghallgatni.

Kiváncsian várjuk a bonyodalom fejlődését.

Coburg Ferdinánd, Bulgária fejedelme, jelenleg Bécsben időzik. A ma esteli sürgönyök jelentik, hogy a reggeli órákban látogatást tett Goluchovszky grófnál, monarchiánk külügyminiszterénél, kit azután királyunk ő Fellege is hosszabb kihallgatáson fogadott.

Tudvalevőleg Ferdinánd fejedelem beteg anyjának, Clementina hercegnének betegágyához sietett föl fővárosából Bécsbe s így utazásának politikai jellegét kölcsönözni kissé erőszakolt lett volna. Mindazonáltal nincs kizárva, hogy az alkalmat fölhasználja arra, hogy z. még teljesen el nem oszlott feszültségen, mely a bécsi s a sophiai udvar között fennáll, lehetőleg enyhítsen.

Rokonszenvenvel kísérhetjük e törekvését már azért is, mert magyar vér is kering ereiben

s családja, a Coburg-Koháry hercegi családi magyar főuraink között szerepel. A család óriási magyarországi vagyona is Koháry hercegtől származik s így Ferdinand fejedelemben legalább a Koháryt, méltán tekinthetjük magyar embernek.

Hogy mi okozta a szakadást, mely a bolgár fejedelmi udvart a magyar királyi udvartól egyszerre oly élesen elkülönítette, nem tudjuk s nem is kutatjuk. Annyi bizonyos, hogy ebben Kálnoky gróf kapkodó, révedező politikájának is van része; de amennyiben nem egészen üresbeszéd az a mondás, hogy az idő mindent kiegyenlít, mindenesetre kellemes meglepetésül szolgálna, ha arra ébrednénk, hogy békítő munkáját a kérdésben forgó ügyben is siker koronázta.

A teljesen helyreállt barátságos jóviszony nem keresztezhetnésem Oroszország s a szultán politikáját, sőt amennyiben mindkettőnek a Balkán békéje szívéen fekszik, csak örülhetnének az újabb erkölcsi faktornak, mely a béke megzavarására spekuláló elemeket fészkelődéseikben akadályozná. Szól ez magára Bulgáriára is, melyben sok a hajlandóság macedon-kérdést támasztani, amire Európának semmi szüksége.

ORSZÁGGYÜLÉS

A képviselőház ülése.

Budapest, márczius 5.

A tegnapelőtti epizódnak újabb folytatása van. Ugy látszik, hogy Arányi Miksa ideája megvalósul. A képviselőház olcsó mediuma lesz a reklámoknak.

Polonyi Géza napirend előtt felel Arányi Miksának, s kijelenti, hogy a New-York biztosító társaság ügyeit éppen úgy mint a többi biztosító társaságokét napirendre fogja tüzetni.

Elnök: Láng Lajos.

Jegyzők: Perczel Béni, Molnár Dániel, Rakovszky István.

Perczel Béni jegyző jelenti, hogy Dániel Gábor interpellációt jegyzett be a belügyminiszterhez a kormány álláspontja iránt Szalavszky Gyula főispán ellen emelt vádak ügyében.

Elnök: Az ülés végén fog előterjesztetni.

Következett a pénzügyi tárca költségvetésének folytatólagos tárgyalása.

A Rábaszabályozása

tételénél felszólal még Bolgár Ferenc: A Rábaszabályozás ügyében szólal fel, óhajtja, hogy a legújabb 6 milliós kölcsön egy harmadrészének törlesztését az állam vállalja magára.

Major Ferenc a Rábaszabályozást, amely annyi embernek tönkretetését okozta, éles kritika alá veszi s a kormány eljárását a legnagyobb mértékben helytelennek tartja.

Radó Kálmán felel. Elismeri, hogy a Rábaszabályozásánál hiba történt, a melynek orvoslása a kormány kötelessége. A hiba az osztályozásnál történt. De ez nem oly lényeges hiba. Elismeri, hogy a költség sok, de azért szívesen lehet segíteni. Előnye az, hogy a hol ezelőtt víz, dudva volt, most ottan már növényzet van. Azok a községek, melyek annyira panaszkodnak, azok küldtek küldöttségeket, hogy a munkátsietessék. A Fertőcsapolás sem ejtetett el, csak későbbre halasztatott.

Major újabb felszólalása után

Lukács László pénzügyminiszter felelt. A törvény ezen egészségnek, a Rábaszabályozás ügyeinek vezetését előbb a kereskedelemügyi miniszterre, azután a földmivelésügyi miniszterre bízta, úgy hogy nem érzi magát hivatottnak, hogy ő evvel foglalkozzék, csak éppen a kölcsön az, a mely őt ez ügygel kapcsolatba hozza. Csak arra szorítkozik, a mit Bolgár képviselő mondott. A mit ez ügyben tehet, meg fog tenni. Arra azonban, hogy a bankot aszerződés ellenére valamire kényszeríthesse, nincs a kormány kezébe semmi eszköz, valamint tel-

jesíthetetlen az a vállalat is, hogy a 2 millió kölcsön terhet az állam vállalja magára. Ez elviselhetetlen terhet róna az államra. Kéri a tétel elfogadását.

A Ház a tételt elfogadta, a többi tételre vita nélkül szavazta meg, s elnök a pénzügyi tárca költségvetését letárgyaltnak jelentette ki, a mit a jobboldalon éljenzéssel fogadtak.

Apróbb javaslatok.

Erre felállott Lukács László pénzügyminiszter, s beterjesztette az *appropriációról* szóló javaslatot, a melyet szerdán fognak tárgyalni.

Azután felolvasták a pénzügyminiszternek és a miniszterelnöknek néhány jelentését, mely után a m. kir. *postatakarékpénztár* kamatozó betét-maximumának és tartalékalapjának fel-emeléséről szóló jelentést, továbbá a *Magyar Keleti Tengerhajózási Részvénytársasággal* kötött szerződés t-cikkelyezéséről szóló jelentést olvasták fel. Ez utóbbit Batthyányi Ti-vadar gr. ajánlotta elfogadásra.

Magyar hajózás.

Komjáthy Béla: Ha nemzeti érdekünket szolgálná ez a vállalat, ő volna az első, a ki megszavazza, de ilyen *rozoga közlekedési eszközökkel* rendelkező vállalatot 90.000 forinttal szubvencionálni, akkor, a mikor a különböző tengerhajós társaságokra különben is több mint félmilliót költünk, egyáltalán nem tartja helyesnek (Zaj, láрма).

Elnök: Kérem ne conversáljanak oly hangosan, mert nem lehet szónokot hallani.

Olay Lajos (közbeszól): A folyósón tessék beszélni.

Elnök: Ne tessék az éa dolgomba avatkozni.

Komjáthy: Kéri a képviselőket, figyeljenek mert ez éppen olyan kérdés, a mely pártonkivüli, tehát oly tárgy, mely a haza javára szól és mindnyájunk közös érdeke.

Sok olyan produkciók vannak, a melyek kellő kivitel mellett Magyarországot igen nagy mértékben gazdagítanak. Ilyen még a puha fa is. Hiszen itt van már a vaskapu, a mely megnyitja az utat kifelé, a vízi ut sokkal olcsóbb, csak oda kell hatni, hogy mennél nagyobb mértékben lendüljön kivitelünk.

Létesítenünk kellene egy magyar tengeri hajózási vállalatot, a mely ismerítő tegye a magyar termékeket. Hasson oda a kormány akár áldozatok árán is, hogy ez megtörténjék.

Az Adrián most 23 hajó van. Kényszerítjük a tengerhajózási társaságot, hogy ne arra törekedjék, hogy mennél nagyobb osztaléka legyen, s tisztviselőinek horribilis fizetéseket ad-hasson, hanem hogy működését Magyarországon érvényesítse és értékesítse.

A szünet után Dániel Gábor képviselő interpellációt intézett a belügyminiszterhez Szalavszky ügyében.

Perczel Dezső belügyminiszter válaszolt. Meltónak tartja Szalavszkyt az állására. A Ház asztalára az ügygel kapcsolatos iratokat tesz le.

Ivánka zárt ülést kér, ami elrendeltetvén, az ellenzékiek tiltakoznak a képviselőháznak illetén kihasználása ellen.

Ivánka, Szentiványi, Horvánszky Nándor és Rohonczy Gedeon nem tartják a Házat arra valónak, hogy így felhasználják.

Tisza Kálmán, gr. Tisza István, Pulszky Ferenc védi a minisztert és eljárását.

Olay tudomásul veszi a miniszter választát, mire az egész baloldal felzudul s gunyosan kiáltják: Menjen a kormánypartra!

Nyílt ülésben a többség tudomásul vette a miniszter választát, mialatt, Olay kivételével, az egész ellenzék kivonult.

A »Nagyvárad Nemzeti Szövetség« megalakulása.

— Hazafias ünnepegy. —

Tegnap este óta hazafias szép ünnepegy színhelye Nagyvárad. Házain a nemzeti trikolor hirdeti az örömet, mely lakosainak szívében él.

Nemrég teremtették meg lelkes honfiak az Országos Nemzeti Szövetséget az ország szívé-

ben s az első lelkesítő szó visszhangra talált Nagyváradon.

Szokatlan érdeklődéssel fogadta közönségünk a felhívást ezen társadalmi egyesület pártolására. Rövid pár hét alatt mintegy 500-an irták alá a taggyűjtő-íveket s e lelkes csoportban ott találjuk városunk minden rangú és rendű polgárait. Ez a lelkesedés legszebben bizonyítja, hogy társadalmunk érzi a hazafias, nemes czélt szolgáló egyesület szükségességét.

A Nagyvárad Nemzeti Szövetség a társadalmi együttérzés emelését, a társadalmi bajok enyhítését tűzte ki czélul. Hisszük, hogy nemes törekvéssel, egyszerűséggel becses eredményeket fog kivívni. Ebben a hitben, reményben üdvözöljük a mai megalakulás alkalmából.

A vendégek fogadtatása.

Tegnap délután a polgárság, különösen a főbb utcákon, felbogarodott a házakat.

A gyorsvonaton jöttek Budapestről az Országos Nemzeti Szövetség képviselői.

A fogadtatásra megjelent a nagyvárad szövettség szervező bizottsága, élén id. *Gyalóka* Lajos nyug. törvényszéki elnökkel; ott volt dr. *Bulyovszky* József polgármester, gr. *Széchenyi* Viktor huszárfőhadnagy, a szövetség alapító tagja, *Mezey* Mihály s még vagy százan társadalmi előkelőségeink közül és igen sok előkelő hölgy.

A berobogó gyorsvonaton érkező vendégeket lelkesült éljennel fogadták, majd *Gyalóka* Lajos szép beszéddel üdvözölte *Herczegh* Mihály egyetemi rektort, az Országos Szövetség elnökét. Hálás köszönetet mondott a vendégeknek, hogy lejártaikkal a Nagyvárad Szövetség alakulási ünnepélyének fényét emelték. Legyenek szemlélői, bírái, ha kell segítői a nehéz, de hazafias feladat megoldásában, melyre vállalkoztak; megvalósítására a társadalmi egyetértésnek s megszüntetésére a zavart okozó egyenetlenségnek. Isten hozta vendégeinket körünkbe.

Herczegh Mihály megköszönte a fogadtatást. Örömmel jöttek ide, hol a társadalom minden osztálya telve hazafias lelkesedéssel. Olyan egyesület alakul meg néhány óra múlva e nemes város falai között, mely egyesíteni fogja a hazafiakat és honleányokat a társadalmi bajok orvoslására, hivatva lesz a munkás-kérdésben jótékony befolyást gyakorolni, mely előteremt a társadalomban a békét, megszünteti a társadalom különböző rétegei között a szétvonást, bizalmatlanságot.

Lelkes éljenzés után a nagyszámmal készen álló városi diszkocsikon és magánfogadokon bosszu meaeiben a Széchenyi-szállóba hajtottak.

Dr. *Herczegh* Mihály egyet. rektor és szövetségi elnökkel a következő vendégek érkeztek:

Dr. *Herczegh* Mihály egyetemi rektor, az Orsz. Szövetség elnöke, *Schwartz* Antal országgyűlési képviselő, a szövetség társelnöke, dr. *Máthé* Sándor, az egyetemi könyvtár igazgatója, dr. *Bartha* Andor miniszteri titkár, társelnök, dr. *Kriváchy* Géza áll. vasuti elnöki titkár, szövetkezeti ügyvezető igazgató, *Márlonffy* Márton kir. tanácsos, iparoktatásügyi főigazgató, dr. *Grexa* János, a műegyetem questora, dr. *Balassa* Antal a fővárosi sajtó képviselője.

Az éjjel még több vendég érkezett Erdélyből s más helyekről s Aradról a mai táblavonattal jönnek a vendégek.

Az ismerkedési estély.

A nemzeti szövetség vendégei és a helybeli tagok egy része este 8 órakor a Széchenyi szállóba ismerkedési estélyre jöttek össze.

Az ismerkedési estélyen a legfesztelebb jókedv uralkodott s a megjelentek mindvégig a legjobb kedvben voltak. A vacsora alatt aztán felemelkedett dr. *Bulyovszky* József polgármester s szellemes beszédben éltette *Herczegh* Mihály rektort.

A polgármester beszéde után dr. *Herczegh* Mihály a nemzeti szövetség elnöke kedves tréfás toasztban éltette városunk polgármesterét, majd néhány perc múlva ismét fel-

szólalt s akkor *Hlatky* Endre ügyvédre emelte poharát, majd dr. *Balassa* Antal a fővárosi sajtó képviselője a város polgárságára emelte poharát.

Balassa beszéde után megindult a pohárköszöntők egész sorozata.

A társaság a legjobb kedvben a legkésőbb éjjeli órákig maradt együtt.

A mai nap sorrendje.

A tulajdonképeni ünnepély ma, vasárnap megy végbe a következőkben:

Vasárnap, márczius 6-án, délelőtt fél tizenegy órakor alakuló közgyűlés a megyeház dísztermében.

Délután fél két órakor áldomás a »Zöldfa« vendéglő nagytermében.

Az alakuló ülés tárgysorozata:

1. Elnöki megnyitó és az »Országos Nemzeti Szövetség« képviselőinek üdvözlése, tartja *Gyalóka* Lajos, a szervező bizottság elnöke.
2. *Herczegh* Mihály, az »Országos Nemzeti Szövetség« elnökének válasza.
3. Dr. *Bulyovszky* József polgármester Nagyvárad város nevében üdvözli a vendégeket.
4. Dr. *Thury* Kálmán jegyző előterjesztése a »Nagyvárad Nemzeti Szövetség« keletkezéséről.
5. A megalakulás kimondása és a tisztviselők, valamint az igazgató-választmány megválasztása.
6. Zárzó, tartja dr. *Nagy* Ernő.

A bosszuálló polgármester.

— Szólj igazat . . . —

Régi közmondás az igazszólásról, de talán egy időben sem valósult meg oly sűrűn, mint manapság.

Az érdek, önzés, haszoniesés az első és fő, ezzel szemben minden más, még a köznek érdeke is semmi.

Aki aztán mégis merészel akár kedvtelésből, akár hivatalos kötelességnél fogva egyesek, társulatok magánérdekével szemben a közérdek pártjára állani, az igazságot védeni, az legalább is bosszuálló.

Igy jártak a mezőtelegi Bihar-Szilágyi olajgyárral Nagyvárad város polgármestere és azok a lapok, a melyek elég bátrak voltak felszólalni az ellen a merénylet ellen, melyet a nevezett gyár a közegészségügy rovására elkövetett.

Százak és ezrek tapasztalták, úgy Kisjenő, Fugyivásárhelyen és Fugyiban, továbbá Nagyváradon, hogy a Körözs vizét a gyárból kiengetett salak megfertőzteti.

Hivatalosan konstatálják ezt, a vegyészeti állomás konstatálja a megfertőzött víz veszélyes voltát, Nagyvárad város polgármestere hivatalos szakértői véleménye meghallgatása után, megteszi a szükséges lépéseket a továbbfertőzés megállítására, főleg azon czélból, hogy megmentsé Nagyvárad kincsét, legfontosabb közegészségügyi intézményét: a vízvezetékét.

És ekkor megindul a sugalmazott czáfolat, a csürés-csavarás egyik másik lapban s a tényekkel szemben egyszerűen azt állítják, hogy a gyár már régóta üzemben van, hogy az inficiálásból semmi sem igaz, az egész csak — bosszu műve és dajka mese.

Tehát Nagyvárad város polgármestere midőn a város a közérdek védelmére sietett s az igazság mellett felemelte szavát, mindezen kötelességszerű, nemes törekvése nem volt más bosszuállásnál.

Hja! Így kívánja ezt a gyár érdeke, a részvényesek zsebe.

Említettük, hogy *Szunyogh* Péter alispán oda módosította a főszolgabírónak éppen az alispán rendeletéből folyó intézkedését, miszerint

az engedély kinyerése tárgyában tartandó eljárásig is, a gyár szabadon engedheti a salakot a Körözsbe. Továbbá az alispán akként változtatta meg a határozatot, hogy az birtokon belül is megfelelőbbé lehet.

Dr. *Bulyovszky* József polgármester, mint már röviden említettük, sürgős felebbezést nyújtott be az alispán sérelmes határozata ellen a földművelésügyi miniszterhez.

A felebbezésben alaposan megezőfolja a polgármester az alispán által felhozott indokokat, hogy M.-Telegdtől Nagyváradig nem oszlik el a salak, annak egyszerű magyarázata az, hogy nem vegyül össze a vízzel s állandóan a felszínen uszik.

Részletesen foglalkozik a felebbezés azzal a kérdéssel, hogy mikéint rakodik le a salak a folyó partjára s hatol beljebb a földrétegbe. Ez által veszélyrel fenyegeti a vízvezetékét.

A törvényre támaszkodva kifejti a polgármester azt is, hogy az alispánnak joga sem volt a főszolgabíró határozatának a birtokon kívüli felebbezésre vonatkozó részét feloldani, mert ez egy közveszélyes dolog azonnali elhárítására irányult.

Végül kéri a polgármester a minisztert, hogy az alispán határozatának feloldásával a főszolgabíró megnyugtató határozatát hagyja helyben.

Öszinte elismerés illeti dr. *Bulyovszky* József polgármestert azon energikus magatartásáért, melylyel a város érdekeit védi. Hisszünk az igazság diadalában s az igazság az ő részén van.

A gyár igazgatóság nyilatkozatának egyik sarkalatos pontjára nézve közöljük a következőket:

Megemlíti a gyár, hogy a petróleum nem terjedhet 40 kilométernyi távolra, Telegdtől Váradig, hogy a kőolajban egy csepp szerves anyag sincsen, hogy a debreczeni vegyészeti állomás által talált szerves anyag nem származhatott a gyár termékéből stb.

Nem tudjuk, mikor döntötte el a gyár a tudománynak azt a nyílt kérdését, hogy »mint képződik a petróleum«, de sajátságos, hogy oly bátran vágja oda a petróleum szerves voltát, sőt kétségbe vonja a kémiai analízis értékét, éppen azért, mert az szerves, tehát bomlékony anyagot talált a salakos vízben.

Engler és *Fraas* szerint a petroleum tisztán állati és növényi szerves maradványok elbomlása után jön létre. *Berthelot* és *Mendelejev* szerint a széntartalmu vas és víz közt végbemenő kémiai folyamat eredménye a petroleum alap-anyagát képező folyékony szénhidrogén, *Humboldt*nak *Moissan* által kifejtett elmélete szerint pedig az urán karibdbomlásából is képződhetik petróleum, de szerves anyagból is, mit a francia bányák kétségkívül mutatnak, hol (Autunban) állati fossil maradványok között, más helyen a mészkő hasadékai-ban fordul elő, mely mészkő milliárd számra tartalmazza a foraminifera üres vázait.

Nem tartjuk tehát helyesnek olyan vitán kivülinek állítani a petroleum szerves voltát.

De meg a petroleum majdnem végtelen terjedékenységről bárki meggyőződhetik, ha egy tühegynyi cseppet dob álló-víz felületére, az az egész felületen elterjed és szivárványosan ragyog.

Mi okon vonják tehát kétségbe a vegyi elemzés helyes voltát?

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Márczius 13. Szépitési egyesület közgyűlése d. e. 10 órakor a városházán.

A vasárnapi népszerű felolvasások sorrendje:

Márczius 6. »A költőzködő madarakról.« Tartja Pótfássy János.

Márczius 13. »Márczius 15-ének emléke.« Tartja dr. Türr Lajos.

Márczius 20. »A nagyítókról.« Kísérletekkel tartja dr. Tóth Mihály.

* **Stefánia főhercegnő betegsége.** Stefánia özvegy trónörökösnek a betegsége, amint látszik egészen enyhe lefolyású lesz, legalább ezt mutatja a tegnapi orvosi jelentés, a mely a következő:

Ötödik orvosi jelentés.

Stefánia főhercegnő asszony özvegy trónörökösnek 6 cs. és kir. fenségénél a tegnapi nap folyamán csak időközönként mutatkoztak nagyon mérsékleten láztünetek. Ma reggel a hőmérséklet 36,3 fokra szállt le. A bal tüdőszárny lobosodása oldófélben van, de a jobb tüdőszárnyban a kiterjedt hurut még egyre tart. Koronként kinzó köhögési roham jelentkezik.

Kelt Bécsben, 1898. évi márczius hó 4-én d. e. 10 órakor.

Dr. Widerhofer, s. k.
tanár.

Dr. Auchentaler, s. k.
udv. orvos.

* XIII. Leo pápa Schlauch bibornokhoz.

Schlauch Lőrincz dr. bibornok, püspök üdvözlét küldött a Szentségéhez, XIII. Leo pápához megkoronázásának huszadik évfordulóján. A bibornok hódolatteljes üdvözlétére a pápa Rampolla államtitkárja által a következőket válaszolta:

»Ő Szentsége kegyesen fogadta Eminentiadának üdvözlétét, jókívánatait, mit megköszönve örömmel adja Eminentiadának apostoli áldását. Rampolla bibornok.

* **A megye nagy napja.** Biharvármegye törvényhatóságának minden három hónapban nagy napja van. Beszereglenek a bizottsági tagok — már a milyen érdekes a tárgysorozat — kisebb-nagyobb számmal. A választások azonban legjobban vonzzák a törvényhatóság tagjait. A vármegye tavaszi közgyűlését márczius hó 16-án délelőtt 9 órakor tartja meg. Lesz választás párjával is; azonkívül mintegy 400 tárgy vár elintézésre. Választás alá kerül a Cziffra Kálmán aljegyzővé választásával megüresedett szolgabírói állás és a dr. Jersák Ignác elhunytával megüresült árvaszéki ülnöki tisztség. Kihátás van rá, hogy a választásokat csendben, egyhangulag ejtik meg. A szolgabíróra Darabánt Endre tb. és hely. szolgabíró, az árvaszéki ülnöki állásra pedig Mózes Imre alpenztárnok a jelöltek.

* **A gazdasági tanácsnok választása.** Megemlékeztünk már több ízben Dus László városi főügyész azon kérelméről, hogy fizetését arányosítsák s tiltsák meg nékie a magán ügyködést, mivel a város felszaporodott ügyei annyira igénybe veszik, hogy magán ügyvédeké nem bír folytatni. Mivel a főügyész kérelme évek óta ad acta hevert s most utóbb is a jog- és pénzügyi bizottság elé utasított, a főügyész tegnap délelőtt beadta pályázatát a városi gazdasági tanácsnoki állásra, a mely után évenként 500 frttal magasabb dotáció jár, mint a főügyész fizetése. Így a tanácsnoki állásra két pályázó van: Komlóssy József hely. tanácsnok és Dus László főügyész. Remélhető azonban, hogy a város méltányolni fogja Dus László igen indokolt kérelmét s ez

esetben Komlóssy Józsefet egyhangulag választja meg gazdasági tanácsnoknak a törvényhatóság.

* **A váradai jogászok nem mennek a kongresszusra.** A mint már említettük az Országos diák szövetség az ideai gyűlést Budapesten fogja megtartani márczius 15-én. A nagyváradai jogakadémia olvasóköre tegnap elhatározta, hogy a kongresszuson nem vesz részt és arra senkit sem küld ki.

* **Uj doktor.** Lindenberg János, a nagyváradai lat. szert. papnevelő intézet lelki igazgatója, utolsó szigorlatát kitűnő eredménnyel befejezván, Insbbruckban, a világhírű theologiai fakultáson doktori czimet nyert az összes theologiai tudományokból. Szívvel gratulálunk az új doktornak.

* **Szakülés a városházán.** Nagyvárad város szépművészeti és közlekedési szakbizottsága hétfőn, márczius hó 7-én délután 3 órakor ülést tart.

* **Az Orsolyazárda gyásza.** Alig néhány nappal ezelőtt vették le az Orsolya-apácák nevelő- és tanintézetének ormáról az Istenben elhunyt Horner M. Petronella fejedelemasszony halálát jelző fekete zászlót, s ime ismét ott lobog, jelezvén a zárda egy másik tevékeny tagjának elhunytát. Mária Rozália szül. Pirtsi Erzsébet Orsolya-apácát, elemi népiskolai tanítónőt szölitá magához az Isten, hogy elvegye jutalmát azon Isten dicsősége előmozdítását, s a gyermeknevelés sz. ügye felvirágoztatását célzó tödvös tevékenységnek, mely lankadni nem tudó buzgalommal vonzá őt működési körének színhelyére még akkor is, amidőn a súlyos betegség már szemmel láthatólag az erősnek látszó törzs gyökeréhez illeszté a fejszét! A halál tehát jóformán az iskola falai közt találta őt! Rendtársainak szeretette, tanítványainak hálája s mindnyájuk közös imája kíséri őt az örök Biró elé, kiadja még számára azon bért, amit azok érdemelnek, kik munkás és jámbor élet után az Urban halnak meg. Haláláról a zárdaszüzek a következő gyászjelentést bocsátották ki:

Jézus, Mária, József!

Az üdvösségnek 1898. esztendejében, márczius 5-én d. u. 1 $\frac{1}{2}$ órakor, sz. Annáról nevezett nagyváradai sz. Orsolya-zárdánkban elhunyt az Urban, a halotti szentségek ájtatos felvétele után kedves kar-testvérünk, a bold. szüz Mária szeplőtelen sz. szivéről nevezett **Mária Rozália** született Pirtsi Erzsébet, életének 60 ik, szerzetesi sz. fogadalmának 36-ik esztendejében; hült tetemei márczius 7-én, d. u. 1 $\frac{1}{2}$ órakor fognak örök nyugalomra elhelyeztetni. Az Istenben elhunytak lelkét a zárda-szüzeknek és keresztény híveknek buzgó imába ajánljuk. Requiescat in Pace!

* **Tagajánlás az Akadémiában.** Az akadémia II. osztályában a következő tagajánlások történtek:

Tiszteleti tagnak ajánlották: 1. **Apponyi** Albertet, (ajánlják Tóth Lőrincz, Acsádi Ignác, Asbóth János, Concha Győző, Csaplár Benedek, Földes Béla.) 2. **Kautz** Gyulát (ajánlja Földes Béla.)

Rendes tagnak ajánlották: **Mályás** Flóriánt. **Levelező** tagnak A) alosztályba **Andrássy** Gyula grófot, **Thuring** Gusztávot és **Bokor** Józsefet ajánlották, a B) alosztályba pedig: **Borovszky** Samut, **Demkó** Kálmánt, **Hörk** Józsefet, **Kondra** Kabost, **Lehoczky** Tivadart, **Wosinszky** Mórt és **Szendrey** Jánost.

Küllagnak ajánlották: **Jiracsek** Konstantint és **Hein** Lajost. Ajánlotta még rendes tagnak Asbóth János **Acsády** Ignác levelező tagot De mivel a ügyrend értelmében mindenki csak a saját alosztályában tehet ajánlatot, alaki hiba miatt ez az ajánlat nem volt figyelembe vehető.

* **Népszerű felolvasás.** A vasárnapi népszerű felolvasások rendezősege tisztelettel tu-

datja az érdeklődőkkel, hogy a márczius 6-iki — vasárnapi — felolvasás az »Országos Nemzeti Szövetség«-nek ugyanazon időben tartandó gyűlése miatt, nem mint rendesen 11, hanem d. e. 10 órakor fog megtartatni.

* **Közigazgatási ülés.** Biharvármegye köz-igazgatási bizottsága holnap, hétfőn délelőtt 10 órakor tartja rendes havi ülését a vármegye-ház kistermében.

* **Adakozások az iparos menháznak.** A nagyváradai ipartestület menház alapjára ismét a következő adományok folytak be. A biharvármegyei kereskedelmi banktól 25 frt, a gazdasági és iparbanktól 25 frt, a biharvármegyei takarékpénztártól 20 frt, a polgári takarékpénztártól 10 frt, Molnár Lajos urtól 10 frt és Leandler Ferencz urtól 5 frt. Fogadják a szives adakozók a már több ízben tett jótékonyágukért e helyen is hálás köszönetemet. Tisztelettel maradtam a nagyváradai ipartestület jótékonyági bizottsága nevében: Bertsey György, elnök.

* **Mi épülne a Rókus-kórház helyén?**

Tegnap adtunk hírt arról az örvendetes újdonságról, hogy a Rókus kórház lebontódik és helyére az új Nemzeti-színház épül. Ám az örömhír korai volt. Már ma jött meg a czáfolat, a mely így hangzik:

»A **Magyar Értelítő** nevű könyvatos ujság közleménye alapján elterjedt a lapokban az a hír, hogy a lebontandó Rókus-kórház telkét a polgármester **Festetich** Andor grófnak följánlotta az ujonnan építendő Nemzeti Színház helyéül. A tanács ülésén ez a dolog szóba került, **Halmás** János polgármester kijelentette, hogy ilyen ígéretet soha senkinek nem tett, **Festetich grófot pedig egyáltalán nem ismeri.** Nyilvánvaló tehát, hogy a megbízhatatlan M. E. hire teljesen valótlan.«

Eddig a czáfolat, a mi bizony elég rideg és határozott. Hiszen bár való lett volna a megbízhatatlan M. E. hire. Sokkal többet ért a tegnapi hír, a leintett kaeca, mint a mai bizonyosság, hogy a főváros polgármestere az első magyar színház igazgatóját egyáltalán nem is ismeri. Ez ugyan nagyon **Haberbauer**-izű nyilatkozat. Hát tehet arról szegény **Festetich**, hogy nem valami kraxlerhuber ó-budai szinkör igazgatója, hanem éppen a Nemzeti-színház? Hiszen ugy is tökéletesen belenyugodott volna a loyális közvélemény abba, hogy a Rókus-kórház állami jog, mig magyar él, de nem fog épülni a Sárga-rigó helyén Nemzeti-színház; belenyugodott volna e nélkül a kijelentés nélkül is. Mi egyebet konstataljunk már most, mint azt, hogy Halmosnak Hekuba Hungária színháza, minden egyebestül, — de annál kevesebb sárga-rigó Rókus.

* **Nevváltoztatás.** Kohn Jenő Mózes derecskei illetőségű és ugyanottani lakos vezetéknevét »Káldor«-ra változtatta.

* **Tetten ért tolvaj.** Ritter Albert telegdi lakos a múlt éjszakák egyikén arra ébredt fel, hogy valaki a kereskedésében járkál és ott keresgél. A zajra azután bement a kereskedésbe és ott találta Petruska Mihályt aki az árukat egy csomóba rakta, hogy elvigye. Ritter azután a szomszédok segítségével megfogta Petruskát, akit átadtak az ügyészségnek.

* **Bűnkrónika.** Mezei Mihály szakadati lakostól elloptak a múlt éjszaka több drb aprómarhát mintegy 40 frt értékben. A csendőrök a tetteseket elfogták Jován Pável és Veres Flora személyében, akik azután a lopást be is ismerték s azt mondják, hogy a lopásra őket a káros fia buzdította, aki felügyelt arra, hogy lopás közben meg ne zavarják őket. A csendőrség előtt a fiu azonban ezt tagadja. — Brindás Gábor váronkolyosi lakostól, Brindás Irímie a káros testvére apródonkint elloptott 46 frt értékű burgonyát. A tettest letartóztatták. — Juricskai Albert örvendi lakos lakását felfeszítették, azonban a cselédség még idejekorán észrevette a dolgot s a tolvajokat megszalasztotta. A csendőrség a betörőket eddig nem tudta elfogni.

* **Rejtély.** A kiforgatott párii viszonyok karrikaturája gyanánt közöljük Capus következő legújabb dialógját.

Ó nagysága (az ujságot olvassa): Oh!

A férj (hanyagul feléje fordul): Mi az?

Az asszony: Szörnyűség!

A férj: Mit mondasz?

Az asszony: Azt mondom, hogy szörnyűség!

Rettenetes bűntényt követtek el a szomszéd-ságunkban.

A férj (nyugodt hangon): Micsoda bűntényt?

Az asszony: Meggyilkoltak egy nőt és két gyermeket . . .

A férj: Bizonyos?

Az asszony: Mit? Hogy bizonyos-e, A lap megmondja az utca nevét, a házszámot és leírja a dolgot az utolsó részletig.

A férj (fontoskodva): Oly időkben élünk, kedvesem, hogy nagy óvatossággal kell fogadni mindent, a mi az ujságokban áll.

Az asszony: De mégis, vannak dolgok . . . Három holttest, a mit egy szobában találnak, az nem koholmány . . .

A férj: Minden koholmány.

Az asszony: A szegény asszony még hörögött, mikor a házmester belépett a szobába . . .

A férj: Meglehet.

Az asszony: Az egyik gyermek feje félig le volt választva a törzstől.

A férj: Nem mondom, hogy nem.

Az asszony: És a padlón tócsában állt a vér.

A férj: mindez megtörténhetett.

Az asszony: Ugy látszik, hogy egy csöppet sem vagy felháborodva!

A férj: Nos, annyi bizonyos, hogy ha ez a bűntény megtörtént, minden tisztességes embernek rosszulnia kell az esetet.

Az asszony: De szerencsétlen te, mondom, hogy megtörtént!

A férj: Az az ujságíró tévedhetett . . . talán hallucinált és nem mond igazat, bár lehet, hogy jóhiszeműleg jár el. Mondom, hogy nem vonom kétségbe a jóhiszeműségét.

Az asszony: Ez a kételkedés igazán nevetésgés.

A férj: A legkevésbé sem, mert ma minden rejtélybe van burkolva. Semít sem lehet tudni . . . A mit látunk, nem bizonyos, . . . a mit hallunk, bizonytalan, . . . a mit írnak, határozatlan . . . Ha a legjobb barátom állít valamit, kételkedem benne . . . Ha te azt mondd, hogy a szabónőhöz mégy, nem vagyok bizonyos felőle, hogy csakugyan oda készülsz. Rejtély vesz körül bennünket mindenütt! Rejtély!

Az asszony (vállat vonva): Ostoba vagy, az bizonyos.

A férj: Nem . . . Még az sem bizonyos. Szomorú állapotok! Igazán szomorúak!

x **Fontos tudnivaló.** A gyomor betegségek sokféle rossz alakot szoktak felvenni, főképp, ha kisebb bajoknál semmit sem teszünk gyógyítására. Ily esetekben mindig kéznél kell lenni valami házi szernek. Kitűnő hatása van dr. Rózsá Éle t b a l z s a m á n a k, mely Prágában (205—III.) Fragner B. gyógyszer-tárában s helyben is hapható minden gyógyszer-tárban.

Legújabb tavaszi újdonságok bel- és külföldről megérkeztek Roth M. utóda kalap és férfidivat üzletébe. a hol kizárólag kalsabdi és pesti czipész által készített női és férfi czipők, férfi fehéreneműek dus választékban és méret szerint gyorsan készíthetők. 1-0

Öt budapesti színház Nagyváradon.

— A nagyváradai hírlapírók művészestélye. —

Nagyvárad, márcz. 5.

Ha későre maradt is az idén a nagyváradai hírlapírók művészestélye, melyet a »Vidéki Hírlapírók Szövetsége«-nek nemes céljai javára rendeznek évenként, de annál szenzációsabb eseménye lesz ez ismét nemcsak Nagyváradnak, hanem az egész ország művészet iránt érdeklődő közönségének. Tavaly nyáron is nevezetes sikert és elismerést arattak a nagyváradai hírlapírók a Rhédey kertben szabad ég alatt ren-

dezett Elektra előadással, ehhez minden tekintetben méltó lesz az érdekes művészestély is, a melynek rendezése érdekében a fővárosi kiváló írók és művészek nemes lelkesedéssel buzgólkodnak.

A nagyszabású művészestélynek, melyet április hóra terveznek, hivatalos titulusa ez lesz: »Öt budapesti színház Nagyváradon«, a mennyiben mind az öt színház képviselve lesz egy egy kitűnő tagjával és ezeket öt legnehezebb fővárosi színházi kritikus kíséri le. Egyelőre a következő művészek és írók lejtövetelére van kilátás:

A nemzeti színházról: *P. Márkus Emília.*

A népszínházról: *Küry Klára.*

Az operaházról: *Diósiné Handel Berta.*

A vígszínházról: *Fáy Szeréna.*

A magyar színházról: *Ledovszky Gizzi.*

A színházi kritikusok közül következőknek lejtövele remélhető:

Márkus József,

Szomaházy István,

Silberstein Ötvös Adolf,

Ambrus Zoltán,

Ábrányi Emil.

A rendkívül érdekes és formájában egészen eredeti eredeti művészestély úgy lesz rendezve, hogy egy-egy kritikus szellemes módon be fog mutatni egy-egy fővárosi színházat és annak jelenlévő képviselőjét és csak azután lépnek a podiumra a művészek egyenkint, hogy előadásukkal mindegyikük rögtön igazolja és illusztrálja az elhangzott kritika igazságát. A műsor tehát körülbelül következő lesz:

Silberstein Ötvös Adolf felolvas a nemzeti színházról és *P. Márkus Emíliáról*, utána *P. Márkus Emília* szaval egy költeményt, ezután *Márkus József* lép a podiumra és kritikai formában cseveg a népszínházról és annak csilágáról *Küry Kláráról*, utána *Küry Klára* énekel egy bájos operett részletet. Majd *Ábrányi Emil* olvas fel az operaházról és annak ünnepeit divájáról, mire *Diósiné Handel Berta* énekel. *Ambrus Zoltán* a vígszínházról, *Szomaházy István* a Magyar Színházról olvas fel hasonló módon.

Ebből a programból megítélheti mindenki, hogy milyen nehézségekkel jár ennek az érdekes művészestélynek a rendezése, de hogy a legnagyobb nehézségeket is lefogjuk küzdhetni arra nézve az a körülmény nyújt nekünk biztositókat, hogy az egész művészestély rendezését *Márkus József*, a »Kuktakisasszony« szerzője, a fővárosi író és művészvilágnak legnépszerűbb alakja vállalta el, a kivel a rendezés munkáját *Fehér Dezső*, *Halász Lajos* és *Vucskics Gyula* nagyváradai szerkesztők osztják meg.

Ennyire akartuk előre is felhívni a nagyváradai közönség figyelmét a hírlapírók ez idej estélyére, a melyen le akarjuk róni hálánkat a nagyváradai közönség iránt azért a nemes támogatásért, a melyben a Vidéki Hírlapírók Szövetségének humanus ügyét eddig is részesítette.

A programról talán fölösleges dicsőreget zengeni. Dicséri az önmagát. A részletekről közelebb számolunk be bővebb adatokkal.

A postatisztek hangversenye.

Kitűnően sikerült estélyt rendeztek tegnap a posta- és távirida tiszték.

Zsufolásig megtelt ez alkalommal a Zöldfa nagyterme, válogatott, elegáns publikummal.

Amily nagy ambícióval készültek erre az estre postatisztjeink, a mily várakozással tekintettek az érdeklődők a hangverseny sikerülte elé, — bizvást elmondhatjuk, hogy minden várakozást és reményt beváltott a mai est sikere.

A hangverseny híre különben nemcsak a helybeli intelligencia nagy részét gyűjtötte össze, hanem sokakat a környékről is.

Sőt a fővárosból is lejtött három illusztris vendég.

Demény Károly posta- és távirida igazgató, *Pál Imre* és *Siket* Traján posta- és távirida tanácsosok voltak ezek az illusztris vendégek, a kik szívesen jöttek, hogy ezt az igazán postás estélyt megnézzék és a csupa »családbeli« közreműködők hangversenyét végig hallgassák.

Kétségkívül ők is meg voltak elégedve mindazzal, a mit láttak és hallottak.

De ugyanez a véleménye mindazoknak, akik csak jelen voltak.

A hangverseny lefolyása különben a következő volt:

Mindjárt programmon kívüli számnak, legelső volt dr. *Geszti* Sándor szellemes jóízű beköszöntője, a melyben szigorú kritikát mondott — előlegképpen az egész hangversenyről.

Ezután *Soós* Jenő felolvasása következett »A nőkről«. Ez is sok tapsot keltett száma volt a hangversenynek és folytonos derűtségben tartotta a hallgatókat.

Majd *Pihál* Hugóné urnő zongora játéka s ezután szavalat volt a műsor további pontja. A szavalat, *Csengey Gusztáv* »A fogoly lengyel« című költeménye, melyet *Schnébli* János adott elő nagyon sikerülten.

Popovits Helén énekszámra következett ezután, ki *Audran* egy bájos melódiájú dalát és a *Babatündér* ből egy részletet énekel, nagy rutinnal. Erős, tiszta szoprán hangját különösen az utolsó számában juttatta érvényre. Sok tapsot kapott, — de rászolgált erre *Vucskits* László is, aki a zongora kíséretet szolgáltatva nagy odaadással és finom tapintattal.

Nagy derűtséget keltett ezután *Pihál* Hugó humoros szavalata, ki saját szerzeményét »A holdhoz« irt ömlengéseit adta elő jóízű keresetlen humorral.

A tréfás férfi-négyes fejezte be a sikerült hangversenyt.

Kitűnő bolondság volt, akárki tervezte is össze; s kétségkívül ez is volt a legsikerültebb szám.

Vucskits László vezetése mellett *Daday* József, *Pihál* Hugó, *Schnébb* János és *Glodiák* Ágoston adták elő precíz összejárással és rendületlenül komolysággal.

Megemlítjük itt még, hogy *Schiller* Arthur törvényszéki bíró *Gleiwitz* ből (Porosz Szilézia) szellemes levélben mentette ki távollmaradását. A levelet a borítékban küldte minden borítékot más más rendezőnek címezve. A jóízű ötlet nagy derűtséget keltett.

Ott voltak:

Asszonyok: Böszörményi Gézané, Dul'Emilné, Burzsák Józsefné, Bardu Ferenczné, Debreczy Imréné, Denyén Sándorné, Desseffy Lászlóné, Eberhardt Józsefné, Földessy Károlyné, Gerzsy Györgyné, Glodiák Ágostonné, Gyalokay Antalné, Hadady Dánielné, Kádár Ödönné, Kakas Istvánné, Kazinczy Gézané, Keller Józsefné, Kios Istvánné, Korn Gyuláné, Kutku Gézané, Lobáncz Mihályné, Lojkó Jánosné, Melcher Károlyné, Német Imréné, Peiser Károlyné, Petri Jánosné, Phol Hugóné, Rutter Emilné, Sebrébh Jánosné, Schöpflin Ágostonné, Soós Jenőné, Stettner Istvánné, Santerer Józsefné, Szentlélek Kálmánné, Szemes Imréné, Szilasy Györgyné, Tolnay Miklósné, Vallaschek Venczelné, Ibrek Ivánné, Olaj Jenőné.

Leányok: Antalóczi Anna, Biró Mariska, Böszörményi Tilda, Csányi Margit, Eberhard nővérek, Giraud Vilma, Hododu Olga, Hanslián nővérek, Juricskay Olga, Keller Ilona, Lojkó Aranka, Müller Evelin, Merocza Erzsike (száldobágy), Oláh Olga, Petri Margit, Popovits Helén (Debreczen), Schindler Anna, Sós Irénke, Szantner Alice, Varga Margit, Zilay Ilona.

TANÜGY.

Az ideai erdészeti államvizsga. Az idén az erdészeti államvizsgát április hó 25-én és a következő napokon fogják megtartani Budapesten az országos erdészeti egyesületnek házában.

IRODALOM.

A ker. búcsuleleti társaság ülése. Az Aquinói-Szent-Tamás-Társaság az 1898. évi március hó 7-ikén, hétfőn, égi Pártfogója ünnepén, d. u. 5 órakor, Budapesten, a Szent-István-Társulat gyűléstermében (Királyi Pál-utca 13.) rendes havi felolvasó gyűlést tartja. — Tárgysorozat: 1. Folyó ügyek. 2. Dr. Acsay Antal rendes tag felolvasása: A görög-római műveltség és a kereszténység a nevelés szolgálatában. 3. Dr. Mihálovics Ede rendes tag felolvasása: Az inductie határai. — Ugyanaz nap reggel 8 órakor az egyetemi templomban, sz. Tamás ünnepe alkalmával szentmisét mond a Társaság.

EGYESÜLETEK.

A szépítési egyesület közgyűlése. A szépítési egyesület évi közgyűlést 13-án délelőtt tartja meg, melyre a következő meghívót adták ki. A nagyváradi szépítési egyesület f. évi március hó 13-án délelőtt 10 órakor a városháza nagytermében tartja rendes évi közgyűlést, a melyre az egyesület összes t. tagjait ezennel tisztelettel meghívjuk. A közgyűlés tárgyai: 1. A választmány évi jelentése. 2. A számvizsgáló bizottság évi jelentése. 3. Géczy Lajos egyt. felügyelő javaslata. 4. A választmányból kilépő tagok helyére új tagok választása. 5. Három számvizsgáló választása. 6. Esetleges indítványok. Nagyvárad, 1898. március hó 2-án. Dr. Beöthy László, egyt. elnök. Dr. Adorján Ármán egyt. jegyző.

A báró Hirsch nevét viselő betegsegélyző egyesület nagyváradi fiókjában nem a legjobb egyetértés uralkodik. Ezt mutatja legalább az, hogy Jablonszky Emil elnök, Lakos Lajos jegyző és Raffael Sándor ellenőr, akik sokat fáradoztak az egyesület ügyei körül, állásukról lemondtak s kiléptek az egyesületből.

REGÉNY-CSARNOK.

ÜZLET ÉS SZERELEM.

Németből: — plex. 40.

En ugyan nem csodálkozom azon, hogy fiatal ember egy olyan szép és erényes leányba, mint maga, belekózmásodik, s rajongással van iránta, azon sem, hogy magát az én fiam tetteszetős tulajdonságai lebilincseltek. De kész boldogság azért mindjárt házasságra gondolni. A rajongástól és ábrándképektől még hosszú ut vezet a családi boldogsáig!

En mind a kettőjük érdekében vélek cselekedni, midőn magának, kedves Anna, a következő ajánlatot teszem: Viszonyuk kielégítő elintézése végett ezenel megfelelő összeget vagyok hajlandó magának lekötni, melynek évi kamatai tisztességes megélhetést biztosítanak magának. Kérem legyen türellemmel, ne szakítson félbe, még nem végeztem be szavaimat... En aztán a fiamat újra visszafogadom házámba. Maguk ellenben arra kötelezik magukat, hogy két évi próba időnek vetik alá magukat és ezen próbaidő alatt egymással nem érintkeznek.

Ha maguk ebbe, kedves Anna, bele nem egyeznek, akkor ezennel ünnepélyesen fogadom, hogy a fiamat többé nem ismerem el magaménak és őt az örökségből is kizárom. Jegyezze meg magának Anna, hogy ezt az ajánlatot is csak a feleségem és leányom hosszas könyörgésére tettem magának s hogy holnapig gondolkozási időt adok.

— Felesleges minden időhaladék! Nekem nincs mit gondolkoznom az ön ajánlata felett — válaszolt Stendardó szavára Anna, ki eddig is csak nagy nehezen tudta magát türelmetlen, hogy közbe ne szóljon. En rögtön megadhatom Önnek a feleletet s ez a következő:

En a magam részéről határozottan visszautasítom a nekem tett ajánlatot. En semmi nyereséget sem tudok abban magamra nézve felfedezni, mert midőn a fia vallomására igent mondtam és véle a szívemet kicséréltem, el voltam készülve a legrosszabbra is. Hogy mit rejt magában a jövendő azt senkitem tudhatja szenátor uram! Lehet, hogy az Ön csillaga lehanyaglik, lehet, hogy Ön meg is hal, míg mi ugyanakkor emelkedünk és életben maradunk. Egyelőre azonban bizonyos, hogy küzdelmes élet vár reánk.

De ez inkább előny, mint hátrány mi ránk nézve.

Az Ön fiának nagy szüksége van még az élet iskolájára, hogy igazi férfivá legyen és jelleme megizmosodjék. Ezt Ön is bevallotta nekem az imént.

Es most önkéntelenül is a következő két gondolat tolt az ajkamra: Ön csakis azért határozta magát erre a lépésre szenátor uram, mert jól tudja, hogy így el idegeníthet a fiától s ilyen formán tört akart elem vetni. Továbbá Önnek az a meggyőződése, hogy fiát soha nagyobb csapás nem érheti, mintha engem feleségül vesz, holott nekem, aki csak egyszerű szegény varró lány vagyok, az a felfogásom ebben a dologban, hogy Önnek a fia az én kalauzolásom és örökösöm mellett azzá leend a minék őt Ön is óhajtja, t. i. egy komoly kötelességtudó, jellemzilárd és munkásszerető emberré, akkor mondom Önnek még két kézzel kellene kapnia azon, hogy a fia az én oldalom mellett lehet, a helyett, hogy pénzen vásárolja meg tőlem szerelmét és családka ajánlatokkal térisen el szándékaimtól.

Ön úgy tünteti fel a dolgot előttem, mintha valami nagy kitüntetés érne engem azzal, ha a fia nekem a kezét nyújtja, holott maga is beismeri, hogy mennyi hiba van ő benne. E szerint egyedül a születés és társadalmi állásunk különfélesége az, a mitől Ön borzad az ennek akarja Ön két ember boldogságát feláldozni! Ön tehát nem is annyira a fiával, mint önönmagával törődik, s a maga javát keresi, midőn ebbe a dologba bele avatkozik.

Egyébiránt jöjjön bármi, én, ami engemet illet, mindaddig, még a fia szerelmét bírom, hű maradok érzelmeimhez, bár nagyon sajnálom, hogy ezen érzeltemmel és állhatatosságommal Önnek és családjának kellemetlenségeket okozok!... Csak ennyit akartam szavaira válaszolni!...

Stendardó ajkára harapott ezen nem várt határozott kijelentésekre. A leány szavainak logikája és önértetes viselkedése egészen mehökkentette őt és egyuttal tiszteletet is parancsolt maga iránt. Csak ez a logika nagyot feszélyezte őt, az önértet pedig arra kényszerítette, hogy tulajdonképen neki kellett a lány előtt a fiáért kunyorálnia. S ez a gondolat hátártalanul felbőszítette őt. Lehet, hogy ha a leány leborul előtte, talán engedett volna me-revségéből; így azonban röviden és mérgesen szakította meg a tanácskozást:

— Mit, maga nem fogadja el ajánlatomat? Sőt még gyanúsítja szándékaimat s elég pökhendi a szemembe vágni, hogy tartsam szerencsémnek, ha a fiam kezét elfogadja? Maga a ki zavart és felfordulást hozott a családomba, aki miatt ujjal mutogatnak rám az emberek, aki szegényt hozott rám a világ előtt!?

Ezzel még azt a csepp rokonszenvet is eljászotta előttem, melylyel iránta viseltem és megmutatta, sehogysem illik be a mi családukbá!

(Foly. köv.)

Igazságszolgáltatás.

A vásár vége. A múlt év tavaszán három tárkányi ember: Zaha Mihály, Pópa Juon és Lázsa Juon a váradi tavaszi vásárról haza fele mentek. Mind a háromjuknak jól sikerült a vásár és így jó hangulatban mentek haza fele, természetesen előbb megitták az áldomást utközben egy kocsmában. Amint Tárkány község határába értek az országutról, amely nagyon rossz volt, rámentek Osváld Péter földjére, amely bevolt vetve búzával és

így azt lönkre tették. A gazda már előbb kiadta az erdő kerülőknek, hogy ha valaki a földjére hajt, zálogolják meg. Az erdő kerülők ezen parancshoz kiven meg is akarták őket zálogolni, azonban ehelyett a három ember megtámadta őket s jól elverte, azután pedig vigan hajtottak végig a buza táblán, amibe természetesen nagy kárt csináltak.

A két kerülő pedig feljelentette a három atyafit, akik felett tegnap itélt a törvényszék s mind a háromjukat bűnösnek mondotta ki a hivatalos hatalom elleni erőszak büntetésben és ezért Zaha Mihályt egy évi és három havi börtönre, Pópa Juont két havi börtönre és Lázsa Juont három havi fogházra ítélte, ami ellen természetesen mindhárman felebbeztek.

A nagyváradi kir. tábla elintézt ügyei.

Előadó: Bócz Géza.

- 327. Pincze József lopás — megváltoztatva.
- 401. Franyó Albert lopás — helyben hagyva.
- 412. Grozav Mária lopás — föloldva.
- 413. Szekuj Vaszalie rágalmazás — föloldva.
- 425. Schvarcz Sándor közcsend elleni kh. — megváltoztatva.
- 465. Kohn Albertné jogtalan elsajátítás — megsemmisítve.
- 466. Bugy Sándor súlyos testi sértés — helyben hagyva.
- 495. Dudás Lőrincz közegészség elleni kh. — helyben hagyva.

Előadó: Dr. Marienescu Athanás.

- 510. Kozma János könnyű testi sértés — rendelet.
- 512. Kis Gábor könnyű testi sértés — föloldva.
- 316. Bartók Juliánna — Dorogi Lajos — rendelet.
- 317. Zipsei Gábor — Kun Juliánna — föloldva.
- 320. Kunos György — Horváth Juliánna — helyben hagyva.
- 363. Ürményi Pálné — Vlugán Petru — megváltoztatva.

Előadó: Fráter Imre.

- 170. Száva Szaveta — Rembetya Perzsida — visszautasítva.
- 337. Hofbauer László — Neuschlosz Emil — helyben hagyva.
- 365. Z. Tóth Sándor — Toka Gábor — rendelet.

Előadó: Dobosfy Alajos.

- 409. Sternberg Izidor — Toka Gábor — rendelet.
- 410. Szabó L. — Maták János — rendelet.
- 344. Bienenstok Etelka — Eisler Samu — megváltoztatva.
- 348. Vela Lázár Gyorgye hagyatéki ügye — helyben hagyva.

Előadó: Dr. Járosy Károly.

- 195. Pizle Anna — Topai Miklós — megváltoztatva.
- 325. Böszörményi Géza — Marozsán János — föloldva.
- 287. Ispán Oana — Ventes Anna — helyben hagyva.
- 415. Illés Sándor — Zodák Mária — helyb. hagyva.
- 419. Weisz Mór — Hoffmann Ádám — h. hagyva.
- 425. Sárkány Ferencz — Sárkány János — rendelet.
- 428. Ascher Ferencz — Neubauer József — rendelet.

Előadó: Czvek Kálmán.

- 323. N.-szebeni ált. tkptr. — Bildhauer József — megváltoztatva.
- 324. Weisz Julanna férj. Baumann Lajosné — helyben hagyva.
- 329. Csiky Kálmán — Weisz Sámuel — részben megváltoztatva.
- 331. Viesenmayer János tkvi. ügye — helyben hagyva.

A nagyvárad kir. tábla kitűzött ügyei.

Büntető tanács.

Előadó: *Bócz Géza.*

330. Gergár Ávrám hagyatéki ügye.
360. Szírb Mojszáné hagyatéki ügye.
385. Ludae Petru hagyatéki ügye.

Előadó: *Dobosfy Alajos.*

221. Roheim Sándor — Stern Dezső.
355. Id. Borbély A. — Nádor L. és czég.
356. László malom fel. sz. Frankl Lázár.
364. Lengyel Sándor — Hinkó Istvánné.

Előadó: *Urbán Adolf.*

333. Blener Zsigmond család bukás.
383. Bende Károly lopás.
395. Lengyel Géza becsületsértés.
476. Marián Péter lopás.
499. Buda Floare lopás.
547. Fark Pálné becsületsértés.
573. Baldaszi Mihály súlyos testi sértés.
590. Sebján Pál súlyos testi sértés.

Előadó: *Fojnár Dénes.*

400. Szilágyi Gusztáv súlyos testi sértés.
525. Szkonda László becsületsértés.
402. Balázs Moga Kosztán lopás.
432. Vagner Ádám súlyos testi sértés.
536. Csepceányi János lopás.
584. Hodosi Mihály súlyos testi sértés.
585. Zsung Flóre közösen elleni kh.
591. Gali Zsuzsána rágalmazás.
613. Pálfi János lopás.
618. Hotopan Juon lopás és orgazdaság.

Előadó: *Molnár Géza.*

366. Deutsch Ábrahám Izsák sikkasztás.
393. Hegyan Juon közokirat hamisítás.
519. Styir Pál lopás orgazdaság.
651. Szalardi József lopás.
539. Erdős Zsuzsanna rágalmazás.
558. Matye Flore anyakönyvi kh.
581. Kocziha Mária súlyos testi sértés.
588. Id. Mészáros Demeter rágalmazás.
589. Bartos Dánielné lopás.

Előadó: *Polchy Mór.*

381. Tamás Ádám halált. ok. testi sértés.
382. Toajer László gyújtogatás.
587. Gombos Mártonné becsületsértés.
659. Gaál Antal zsarolás.
669. Vuzsgya Krestyina könnyű testi sértés.

Polgári tanács.

Előadó: *Fráter Imre.*

3738. Argyclán vaszalt s. t. Lele Nucz.
189. Parag Juliánna — Parag Lajos és társa.
193. Ács István és társa — Hajdu Judit és társa.
209. Horzsa Petru és társa — Karczis Juon.
447. Cserepes József hagy. ügye.
145. M. K. kincstár — özv. Popeszku Lázárné.
146. Biharmegye árvaszék — özv. Popeszku Lázárné.
169. Thuróczky György s. t. hagyatéki ügye.
269. Ponta Ilie — Siklován Krisztina.
186. Dogi Mária lopás.

Közönség köre.

Tekintetes Szerkesztőség!*)

Bizonyára nem vagyunk idegességgel vádolhatók, tekintve, hogy a »megmérgezett Körözsöröl« szülő dajkamese terjesztése óta a legveszedelmesebb mérgeanyagokkal hizlalt kacsáknak bukácsolását nyugodtan elnéztük, anélkül, hogy megkísérlettük volna az említett szárnyasok akárcsak egyikének is ártalmatlanná tevését. Azon nézet vezérelt ugyanis ben-

*) Beküldetett hozzánk e cikk. Ezzel szemben fentartjuk lapunk álláspontját, melyet más helyen a mai számban is kifejtettünk.

nünket, hogy eszes embernek nincsen szüksége arra, hogy eszét azzal bizonyítsa, miszerint minden felmerülő képtelenséget válasza mellett, mivel így az öntudatos és öntudatlan tréfálkozóknak tetszésétől függene, hogy valakit, vagy valamely vállalatot, nap-nap után újabb és újabb nyilatkozatokra kényszerítsen. Ma a megmérgezett Körözsöröl szőlő a mese, holnap talán azt fogjuk hallani, hogy gyárunk környékén olyan a levegő, mint a Holt-tenger táján, hol a közel repülő madarak eszméletüket veszítve esnek a földre, holnapután pedig Fugyi-Vásárhely valamely elmés lakosa talán azt fogja felfedezni, hogy a mező-telegdi gyár az egész megyére nézve kész veszedelmet jelent, mert ott a hol egy petroleumos-hordó érinté a talajt, fű többé ki nem sarjad, stb. stb. Ha már most az első számu abszurdításra feleltünk volna, akkor kénytelenek lettünk volna a többire is reflektálni.

Nem akarjuk kutatgatni, hogy az ellenünk intézett hajsza, mely személyes okokban találja meg végső alapjait. Az »okot« német nyelven »Grundnak« hívják; sajátságos és itt eléggé jellemző másik értelme a »Grund« szónak az hogy »telek.« Nem vélünk csalódnai, ha azt mondjuk, hogy a jelen esetben e kétfős értelem kombinációja vezet a helyes nyomra. Néha egy megveit, vagy meg nem vett telek erős ok bizonyos egyének — jó — vagy rossz indulatának felkeltésére.

Nehogy azonban hallgatásunk oda magyaráztassék, hogy az immár tulságosan elterjedt mesének valamely tényleges alapja van, most egész komolyan kívánunk arra reflektálni. Kiemeljük, hogy gyárunk 1892 óta áll fenn, annélkül, hogy legkevésbé is veszedelmesnek, vagy pláne járványt okozónak bizonyult volna. Ez nagyon természetes is, mert hiszen nekünk semmi érdekünk abban, hogy akárcsak egy csepp olajat is kibocsássunk gyárunkból és ha netán a lefolyó vizek itt-ott mégis magukkal hordanának egy kis mennyiségű olajat, ugy valóban csak az ezeregy éj mesemondójának fantáziájával lehet állítani azt, hogy az 40 kilométernyi távolságba, — ennyi lévén a víz-vonal distancziája Nagyváradig, — valamiféle hatással is bírhat. Tudvalevőleg léteznek más kőolaj- és olajfinomítók is, melyek mind folyók mentén fekszenek és sokkal több gyári vizet bocsátanak a folyóba, mint mi; ezen nagyobb mennyiségű gyári víz is szét oszlik a folyóban és *szervetlen* anyag lévén, teljesen ártalmatlan, mert épp ezen szervetlenségénél fogva bármely mennyiségben és bármely hőfoknál sines alávetve a rothadásnak.

Nem bocsátkozhatunk bele e helyen annak tudományos bizonyításába, hogy miért ártalmatlan a gyárunkból kilépő víz, mely akkor is, ha itt-ott némi olajat tartalmaz. Csak arra akarunk utalni, hogy egy a helyszínen vett vizpróbának a járási orvos ur által történt megvizsgálása annak teljesen ártalmatlan voltát bizonyította. Más, a főszolgabíró ur jelenlétében bizottságilag merített vizpróbák megvizsgálása alá eddig nem kerültek. Ellenben a nagyvárad polgármester ur megbízottja által ismeretlen helyen ellenőrizetlenül nyert egy mintát a debreczeni országos vegykísérleti állomás a legnagyobb mértékben veszélyesnek és okvetlenül járványkózosnak (?) találta. Ezen az alapon tiltotta be a hatóság gyári vizünknek az Egeres patakba való levezetését. Hogy mennyire autentikus a vegykísérleti állomásnak átadott ez a minta, azt élénk világitásba helyezi azon körölmény, hogy a nevezett állomás abban a vízben nagymennyiségű *szerves* anyagot talált, mely természetesen igen alkalmas arra, hogy a vizet inficiálja; a mi gyárunkban azonban egyesegyedül ásványtermékek dolgoztatnak fel, ezek pedig — ami igen csekély vegytani ismeretekkel is tudni való — *szervetlen* jellegűek. A mi gyári vizünkben tehát nem foglaltatik egyetlen egy csep szerves alkatrész sem, a mely a mi gyárunkból került volna oda; azokért a szerves alkatrészekért pedig, a melyeket a nagyvárad polgármester urnak kiküldöttje a »valahol« merített vízzel együtt Debreczenbe küldött, bennünket felelősség nem érhet.

Az ügy jelenleg a belügyminiszterium mint legfőbb közegészségügyi hatóság előtt fekszik. Nyugodtan várjuk Ő Excellenciájának e kér-

désben való döntését, mert hiszen magunk legjobban tudjuk, hogy gyári vizünk teljesen ártalmatlan és e meggyőződésünk a viznek tudományos vizsgálatán kívül öt évi tapasztalaton sarkal.

A régi nóta ismétlődik megint egyszer: a közönség a képzelt veszélytől fél és nem gondol a ténylegesekre. Mert az Egeres patak mentén olaj nyomok voltak találhatóak, melyek télen idején, midőn a patak be volt fagyva, természetesen ott maradtak és olvadáskor valamivel erősebben voltak láthatók, mint rendesen, azt hiszi a közönség, hogy ez veszélyt jelent; pedig egy kimult patkány, a mely földi zárandoklását a vizmü tájékán zárta le, az egész ivóvizet összehasonlíthatatlanul nagyobb mértékben inficiálja, mint husz petróleum-gyárnak lefolyó vize.

Kérjük a tekintetes Szerkesztőséget, hogy ezen nyilatkozatunknak becses lapjában helyt adni sziveskedjék és elégtételünkre fog szolgálni, ha ez az alaptalanul felizgatott kedélyek megnyugtatóhoz hozzá fog járulni.

Budapest, 1898. márczius 2-án.

Teljes tisztelettel

Bihar-Szilágyi
Olajipar Részvény-Társaság.

TAVIRATOK.

Az özvegy trónörökös nő állapota.

Bécs, márczius 5. (Saját tud. táv.)
Stefánia özvegy trónörökös nő állapotáról jelentik: A láz jelentékeny emelkedése nélkül az éj folyamán az expectoratio teljesen megszűnt és e mellett igen fájdalmas lélegzés lépett fel. A jobb tüdőn újabb gyuladás kezdődik. A bal tüdőszárnylobosodása oszló félben van. A táplálkozás csekély. A beteg ereje kielégítő.

Bécs

márcz. 5. (Saj. tudósítók táv.)
Az uralkodó családot mélységes gyász bekövetkezése fenyegeti. *Stefánia* főhercegasszony betegsége az éjjel egész váratlanul igen rosszra fordult. Folytonosan fuldoklott, láza a legmagasabb fokra hágott. Az orvosok lemondtak a reményről, hogy sikerül megmenteni. Hosszabb ideig teljes apáthiában volt. Király Ő Felsége egy óra hosszúságú időzött a beteg ágyánál. *Stefánia* a délelőtt folyamán kétszer meggyónt. A főhercegasszony válságos állapota egész Bécsben nagy részvétet keltett. Az utcákon nagy néptömeg tolong a palota felé, hol a beteg a haláltusát vivja.

Az április 11-iki ünnepély.

Budapest, márcz. 5. Saját tud. táv.)

Az igazságügyi bizottság elfogadta Bánffy indítványát a 48-as ünnepre vonatkozólag.

Egyház-kerületi közgyűlés.

Budapest, márcz. 5. (Saját. tud. táv.)

A dunamelléki ev. ref. egyházkerület ma d. e. rendkívüli közgyűlést tartott Szász Károly szuperintendens és gróf Degefeld Lajos elnöke alatt. Szász üdvözli a közgyűlés tagjait s mély meghatottsággal emlékezett nagyérdemű főgondnokának haláláról. Ezután szóba került a *lelkészi fizetésekről* szóló törvényja-

vaslatok tervezete is. Azonban e javaslatról nem határoztak, mivel az egyház küldöttei nem voltak felhatalmazva e kérdésnek érdemleges tárgyalásába bocsátkozni.

A Reichsrath összehívása.

Bécs, márczius 5. (Saj. tud. táv.) A »Wiener Zeitung« közöl egy császári patenst, melylyel a Reichsrath márcz. 21-ére hivatik egyben. Közli továbbá Windischgrätz herczegnek az urakháza elnökévé Horgos grófnak és Auexperg grófnak az urakháza alelnökeivé történt kinevezését.

A honvéd miniszter Bécsben.

Bécs, márczius 5. (Saját tud. táv.) Fejérváry Géza b. magyar honvédelmi miniszter tegnap ideérkezett.

Tranczvál diplomáciai képviselö.

Budapest, márczius 5. (Saját tudós. táv.) A néptanács tárgyalta a köztársaság külföldi konzuláris képviselőjére vonatkozó 17.500 font sterlingnyi költségvetési tételt. Le y d s dr. államtitkár támogatja a tételt, a mely szükséges arra, hogy Európában jó diplomáciai szolgálattal szerezzenek. Ez bizonyítéka volna a köztársaság függetlenségének, a mely fölött senkinek sincs szuverenitási joga.

Viszik az aranyat Amerikába.

Budapest, márcz. 5. (Saját tud. táv.) New-Yorkból sürgönyzik: Azok a hajók a melyek holnap indulnak el Európából, 2.750.000 dollár értékű aranyat szállítanak ide, legnagyobb részben Párisból. Ez az összeg a már utban levő arannyal 6.300.000 dollár értéket képez.

A féltékeny Japán.

Budapest, márcz. 5. (Saj. tud. táv.) Londonból sürgönyzik: A »Daily Mail« nek jelentik Tien-Csinból tegnapi kelettel, hogy Japán az orosz külügyminiszteriumhoz jegyzéket intézett, a melyben haladéktalanul határozott nyilatkozatot kíván Port-Arthur tartós megszállásának kérdésében.

Nagy bányaszerencsétlenség.

Budapest, márczius 5. (Saj. t. d. táv.) A »Breslauer Ztg.«-nak Losnowiczéből jelentik, hogy a »Saturn« bányában a tárna gerendázata kigyuladt. Tegnapi délutánig 20 halottat hoztak ki a bányából.

Párbaj a Zola-ügyből.

Budapest, márcz. 5. (Saj. tud. táv..) Párisból távirják: A lapok szerint ma lesz a kardpárbaj Picquart és Henry között a katonai iskolában. A párbaj idejét nagy titokban tartják.

Nagy tűz Ujpesten.

Kolozsvár, márcz. 5. (Saj. tud. táv.) Ujpest község dunaparti részén, mely javarészen a kisebb és nagyobb gyártelepek kiterjedt csoportjából áll, hatalmas tűz pusztított ma reggel. A vácsi ut derekán nagy területen fekvő Löwi Dávid és fia téle gőzfűrés, parkett és fournier gyárat pusztította és mintegy 150.000 frt kárt okozván a tulajdonosoknak.

KÖZGAZDASÁG.

Mütrágyák alkalmazása takarmány-növények alá.

Amaz nagy keresletben, mely a mütrágyák vásárlása iránt napjainkban mutatkozik, lényeges szerep jut a takarmány-növények nagybani termelőinek is és nem ok nélkül, mert a takarmány-növények ép oly igényesek a talaj termőerejét és tápanyagát illetőleg, mint bármely más kultur növény. — Igen téves azon felfogás, hogy a takarmány-növényeknek nem kell jó talaj, nem kell ápolás, mert azok tápanyag visszapótlás nélkül is meghozzák minden évben a jó termést.

Nézzünk csak egy luczernást vagy egy oly rétet, melylyel a vetés, illetve — alakítás után hosszú évek során át mit sem törődnek, s egy olyat, mely minden évben a megfelelő ápolási munkában részesül s időnkint még trágyát is kap. Míg ez utóbbin a növény erőteljesen diszlik, a gyeptartós és sűrű állományu, addig az előbbik hézagossá válik és a legkülönbözőbb gyomok tanyájává lesznek. — Ily luczernásra vagy rétre nem érdemes azután a kaszát sem koptatni, mert a mi még látható a talajon az alig képvisel valami értéket, — annyit bizonyára nem, hogy a kaszálás és betakarítás költségét megtérítene.

Takarmány növényeinket tehát, legyenek azok akár a réten akár a legelőn, legyen az lóhere, luczerna, zabos bükköny vagy csalamádé, egyaránt ápolni kell s ez ápolási munkák egyik legfontosabbika: a trágyázás.

A lóheret sokan a talajkimélő növények közé sorolják, mert tarló és gyökmaradványokkal, a talajból kivont nitrogént és kált nagy mennyiségben visszaszolgáltatja, bár igaz ez állítás, mindazonáltal visszapótlást a lóherrel bevetett talaj is igényel s különösen foszfor-savat és meszet. A foszforsavat szuperfoszfát, a meszet mész és gipsz alakjában adjuk — és pedig ha a lóher védő növénye, akkor tavasszal a vetés előtt. A gipsz kat. holdanként 2—3 mennyiségben használandó tavasszal, s fődolog az, hogy oly időben hintessék el, midőn esőre van kilátás, mert egyébként hatása bizonytalanabb. A meszet ősszel hintjük el és csekély szántás által a talajjal azonnal összekeverjük, vagy pedig elszórjuk tavasszal, de jóval a vetés előtt. Ujabbán a szuperfoszfát gipszet használják fejtrágya gyanánt, kat. holdanként 2—4 g. mennyiségben, mely tavasszal lesz elszórva s jól aláfogasolva. Nitrogén trágyára a lóhernek nincs szüksége, mert az nitrogén szükségletét egyéb forrásból képes fedezni. Kálitrágya homoktalajon jó sikert eredményezhet.

Luczerna alá — bár a közvetlen istálló trágyázás is elég jó, de a mütrágyák jobb eredményt nyújtanak. Trágyázni feltétlenül kell, mert a luczerna a talajt éppen kihasználja. Egy középtermezzel 90 kg. meszet vonunk ki. E tápanyagok tehát visszapótlásra szorulnak és pedig különösen a foszforsavas mész.

A foszforsavat ősszel szuperfoszfát vagy Thomas salak alakjában adjuk. Ha a védő növény őszi rozs, akkor a rozs vetés előtt elszórunk 3 g. Thomas salakot s ezt alászántjuk, ha pedig a védőnövény árpa, akkor ősszel szintén elszórunk 2 g. Thomas salakot és még tavasszal a vetés előtt 1 szuperfoszfátot.

A zabos bükköny erős trágyázást kíván, s minél több tápanyaggal bír a talaj, annál jobb termést várhatunk. Itt már nitrogén trágyát is használhatunk, különösen chilisalétromot fejtrágya gyanánt akkor, ha a zabos bükköny fejlődésében hátra maradt volna. A szuperfoszfát hatása itt is szembe ötlő.

A csalamádéra nézve ugyanez áll oly megjegyzéssel, hogy a foszfát trágyáknak adandó elsőbbség.

A rétek és legelők mütrágyázása annál is inkább ajánlható, mert egy trágyafélének a talajba való bekebelezése sem sikerülhet rétek és legelőknél ugy, mint a mütrágyáé, s mert ugy a rétek, mint a legelők növényzetének kihasználása s értékesítése több éven át célozthatik.

Réteken és legelőknél a foszfortrágyák al-

kalmazás a legfontosabb. Ezek mellett homok talajokon a káli trágyák is használhatók és pedig egymagában, mint foszfortrágyával vegyest: mint káli foszfát, de az elkülönített elhíntés jobb. Nitrogén tárgyát a rétek és legelőknél nem annyira mütrágya, mint inkább komposzt vagy tárgyalé alakjában adunk.

TÖZSDE.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Gabonatözsde.

Készaru búzában az irányzat szilárd volt.

Határidők.

Budapest, márcz. 5.

Buza ősze	9.08
Buza tavaszra	11.95
Tengeri	5.35
Rozs ősze	8.59
Zab ősze	6.55

Értéktözsde.

Az irányzat gyenge.

Budapest, márcz. 5.

Osztrák hitel	365.30
Magyar hitel	881.75
Allamvasut	342.25
Déli vasut	80.50
Rimamurányi	247.25
Magyar jelzálog	263.25
Magyar leszámítoló	255.75
Iparbank	101.25
Budapest közuti	401.50
Kereskedelmi bank	1402.—
Villamos vasut	379.—
Salgótarjáni	588.—

Bécs, márcz. 5.

Az irányzat gyenge.

Osztr. hitel	865.75
Magyar hitel	882.—
Allamvasut	342.50
Birodalmi márka	58.72

Hivatalos arfolyamok

Budapesti Áru- és Értéktözsde 1897. márczius 5-én.

Magyar aranyáraderék 4%	122.20
Magyar koronajáradék	99.30
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	120.15
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.75
Magyar földtelehermentesítő kötvény 4%	97.50
Italméltó jog magyarálati kötvény	101.—
Horvát-szlavon földtelehermentesítő kötvény	158.25
Magyar nyaralóhelyi sorsjegy-kölcsön	141.—
Tiszaháti sorsjegy és szegedi sorsjegy kölcsön	102.25
Osztrák járadék papírban	102.25
Osztrák járadék ezüstben	122.25
Osztrák járadék aranyban	102.75
Osztrák korona járadék	104.50
1860. osztrák államsorsjegyek	143.50
Osztrák magyar bankrészevény	938.—
Magyar hitelbank részevény	352.50
Osztrák hitelintézeti részevény	365.70
Páris vista	241.7.
20 márkás arany	932.—
Német birodalmi márka	586.50
London vista	120.20
Páris vista	475.20 1/2
20 márkás arany	11.75

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves házi-szer ellenállt az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 27 év óta megbízható, fájda-
lomcsillapító bedörzselésként alkalmazták köszvénynei,
csúszmál, tagzsárgatásnál és meghűléseknél és az orvosok
által bedörzselésekre is mindig gyakrabban rendeltek. A
valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakarorta Horgony-Liniment
elnevezés alatt, nem titko-szer, hanem igazi népszerű házi-
szer, melynek egy házi-arsen sem kellene hiányozni.
40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegekben Ártan majdnem minden
gyógyászattalban készíthető van; főraktár:
Török József gyógyszerésznél Budapesten. Be-
vásárlás alkalmával igen óvatossá legyünk, mert
több kisebbbirtéki utánzat van forgalomban. Ki
nem akar megkárvástól, az minden egyes
üveget »Horgony«-vegyésy és Richter cégjegye-
zés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.
RICHTER F. AD. és társa, st. és kir. udvari szállitot, RUDOLSTADT.

1.000,000 korona

„A legnagyobb nyereség, mely a legkedvezőbb esetben a

Magyar kir. szabadalmazott osztály sorsjáték

VI. osztályának húzása alkalmából márczius 9-től április 6-ig kisorsolásra kerül. Ezen osztályban

30,000 pénznyeresemény

összesen

9.550,000 korona

értékben fog kihuzatni.

Csak még néhány sorsjegy

kapható a

Biharmegyei takarékpénztárnál

Kossuth Lajos-utca.

A midőn tisztelettel jelentem, hogy

fogászati műtermemet

folyó év márczius 1-én *Fő-utca Fleischerházba* át teszem, van szerencsém a n. é. közönségnek becses tudomására hozni, hogy sikerült egy a berlini iskolából kikerült és Bécsben huzamosabb ideig működött kiváló képzettségű **assistentst** megnyernem a ki a modern fogászat minden ágában kitűnő szakavatottsággal bír.

Dr. Guttman Ede.

Jelzálogkölesönt

filoxera által elpusztított szőlők ujonai befásítására 5³/₄%, termő szőlőkre 5%, városi és nagyközségbeli házakra 5 és 6%-ra.

Földbirtokra:

65 évi törlesztésre	4 ³ / ₄ %.
63 ¹ / ₂ „ „ „ „	4 ¹ / ₄ %.
50 évi törlesztésre	5 %.
30—40 évi törlesztésre	6 %.
20—30 évi törlesztésre	7% mellett

ajánl és felvilágosítást nyújt 20 kr. válasz bélyeg ellenében

Horváth Ede

64 3—0

Pilis-Csabán.

A leghatásosabb **HÁZISZER**, mely az emésztést szabályozza, rendes vérkeringést eredményez, a vérnek beteges alkatrészeit eltávolítja (az egészség fentartásának első feltétele) úgy leggyorsabban eltávolít minden gyomorbajt u. m.: **étvágytalanság, savanyu felbőgés, felfuvódás, hányás, has s gyomor-fájás, gyomorgörcs, gyomortulterhelés, elnyálkásodás, aranyér, nőibajok s bélbajok**

Dr. Rosa életbalzsama

Mindennemű gyuladás seb és daganat ellen több ezer köszönőirat által biztos hatásnak elismert szer; Biztos sikerrel alkalmazható gyuladásoknál, tejrekedésnél és emlőkeményedésnél a gyermekválasztásnál: kelevényeknél, vérdaganatnál, genyedésnél, pokolvárnál, körömdaganatnál, kézen vagy lábon előforduló körömméreg ellen, keményedéseknél, daganatoknál, mirigydaganatoknál, elzsirosodásnál stb. Minden gyuladás, daganat keményedés a leg-**rövidebb idő alatt meggyógyítatik**; ha azonban genyedés áll be, akkor a daganat leg-**rövidebb idő** alatt fájdalom nélkül kiszivatik és meggyógyítatik.

PRÁGAI HÁZIKENŐCS

—: Fragner B. gyógytárából, Prága 203—III. —

E szer felhívja, gyorsítja az emésztés tevékenységét, egészséges tisztá vért ad s mint ilyen biztos elterjedt s elismert népszerű háziszser.
Egy üveg 50 kr. Dupla adag 1 frt. Postával 20 krral több.

A gyógyulás fájdalommentes a kenőcs hűsítő hatással van
Egy adag 25 kr és 35 kr. Postával 6 krral több.

ÓVÁS! Csak az eredeti FRAGNER B. prágai készítményeket kérjük s jól vigyázzunk a csomagolásra, melyeken a jobbról s balról lerajzolt védjegyeket megfigyeljük. Mert csakis az a valódi *Rosa-féle balzsam* a melyen a gömbölyű védjegy s az a valódi *prágai házikenőcs*, a melyen a háromszögletű védjegy felfalható.
A ki engem hármiféle hamisításra rávezet, díjazásban részesül.

Sok ezer köszönőlevél meglekinthető.

Raktár Budapest: Török J., Egger A. gyógyszerészeknél; Thallmajer és Seitz, Kochmeister utódainál és Hering Sándornál Nagyváradon.

A készítő főraktára: **FRAGNER B.** gyógyszer-tárában a Fekete Sasoz Prága, Ecse der Ppornergasse Nr. 203.

Minden megrendelés postafordulattal megküldetik.

Nemzeti lobogók márczius 15-ikére!

Mivel általános mozgalom indult meg az egész országban a magyarszábadásgharcz **50 éves évfordulójának** méltó megünneplése iránt s elhatározott, hogy minden jó hazafi **házát** vagy **lakását** nemzeti lobogóval fogja felékesíteni, figyelmebe ajánljuk minden honpolgárnak, hogy szükségletét **lobogókban** mielőbb szerezze be, mert előre láthatólag a milleniumi ünnepekhez hasonlóan ismét nagy **lobogó hiány** fog beállani.

Czimeres nemzeti lobogók

tiszta gyapju színtartó **kasmirból** a legjutányosabban szerezhetők be:

92 cm széles 2 mtr hosszú, országos czimerrel ellátva . . . . . 2 frt 20 kr.
145 cm széles 3 mtr hosszú, országos czimerrel ellátva . . . . . 4 frt 50 kr.
valamint mindennemű lobogó szövetek is kaphatók.

Kunz József és Társa czégnél,
Nagyvárad, Szt.-László-tér.

65 3—5

Vetés ideje: Augusztus és szeptember.
Ültetés távolsága: 15—20 cm;
Talaj minősége: jól trágyázott.

Mauthner-féle magvak.

Aussetzeit: August und September.
Pflanzweite: 15—20 Cm.
Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

A MAUTHNER-féle

hirneves

konyhakerti- és virágmagvak

zárt és hatóságilag védett csomagokban törvényesen bejegyzett

medve-védjeggyel

valamennyi nagyobb

fűszer és vaskereskedésekben kaphatók.

A Budapest Andrassy-ut 23. szám a. létező **Mauthner Ödön** czég csakis olyan csomagoknál vállal teljes jótállást egészen friss és valódi magvakért, a mely csomagok ragasztva, a medve-ábrával és a Mauthner névvel jelölve, úgy a mint a mellékelt rajz is mutatja. 16—17